

20

19

Årsredovisning

Året i korthet

januari

Goda nyheter

februari

Kocken Linnéa Liljedahl tar fram en gourmetmeny - till mjölk

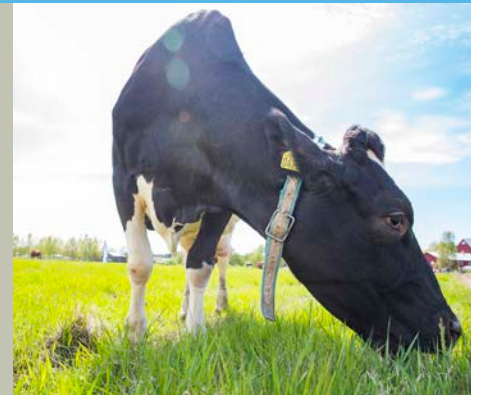

betessläpp

Strategi 2030

För att möta morgondagens utmaningar fastslås en ny affärsstrategi under hösten 2019

oktober

Mjölkens härifrån Norrland. Nytt utseende gör det enklare att välja norrländskt.

april

CNN, Great Big Story,
gör dokumentär om
Västerbottensost®

september

Totala andelen förnybart
material är nu över 90%
på all mjölk vi säljer

december

Norrländsk grillost

Det här är Norrmejerier

Norrmejerier är Sveriges nordligaste mejeriförening och ägs av mjölkbönder i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län. Vårt uppdrag är att säkerställa konsumenters och kunders behov av färska och norrländska mejeriprodukter med utmärkt kvalitet och därigenom ge bra förutsättningar för en livskraftig mjölkproduktion i Norrland. Vår vision är att göra gott för Norrland – ett levande Norrland som vi kan vara stolta över, nu och i framtiden.

Norrmejerier bildades 1971 av Västerbottens Södra, Skellefteortens och Lappmarkens mejeriföreningar. 1991 slogs föreningen ihop med Norrbottens Läns Producentförening. Sedan 80-talet har Norrmejeriers område vuxit söderut med medlemmar i Västernorrlands och Jämtlands län.

2019 har vi hämtat mjölk från Härnösand i söder till Junosuando i norr som vi förädlat på våra mejerier i Umeå, Luleå och Burträsk.

Innehåll

Verksamheten

Året i korthet	2-3
Ordförande har ordet	4
VD har ordet	5
Marknad och trender	6-20
Forskning och utveckling	21
Ett hållbart Norrland	22-33
Jubilerande mjölkbönder	34

Ekonomi

Förvaltningsberättelse	35-36
Resultaträkningar	37
Balansräkningar	38-39
Rapport över förändring i eget kapital	40
Kassaflödesanalys	41
Bokslutskommentarer och noter	42-46
Revisionsberättelse	47-48
Företagsledning	49
Styrelse och revisorer	50-51
Adresser	52

Bokslut efter ett intensivt år

Nu växlar vi upp för ökad produktivitet och lönsamhet i Norrmejerier med fokus på att få utväxling för våra investeringar i föreningen.

Året 2019 har varit utmanande. Vi har planerat för framtiden och samtidigt agerat på problem genom att kavla upp ärmarna identifiera, prioritera och agera. Det är på något sätt precis som hemma på gården där produktionen också pågår dygnet runt med djuren. Det händer saker gärna en fredag kväll och det är bara ta tag i problemlösning och se möjligheter och alternativ.

Invägningen för 2019 blev 205 miljoner kg mjölkkråvara vilket visar en fortsatt stabil invägning. Under de första fyra månaderna låg invägningen högre än föregående år. Det är viktigt med en stabil invägning för att kunna utveckla långsiktiga affärer. Under året har 23 ägare begärt utträde 8 av gårdarna har fått nya ägare.

Föreningens omsättning har ökat men kostnaderna har varit högre än förväntat och intäkterna har minskat där sjunkande mjölk- och filkonsumtion i högre takt än tidigare är en del av orsaken. Betalningsförmågan har försämrats och vi har sänkt avräkningspriset för mjölken vilket är negativt. Styrelsen och vd med ledningen har under året arbetat hårt för att agera på de produktionsutmaningar vi ställts inför och inför 2020 kan vi se att de åtgärder vi vidtagit, bl a att stänga pulveranläggningen och hitta alternativ avsättning tillsammans med de senaste årens investeringar i ny maskinpark och nytt kyllager, innebär att vi nu kan förvänta oss att se en ökad produktionseffektivitet.

Efter förra årets torka har den globala klimatfrågan aktualiserats av både kunder och konsumenter och står högt upp på allas agendor. Det pågår en ständig debatt kring hållbarhet som piskas på av klimatångest. Hållbarhet är viktigt för oss alla och den har flera dimensioner, det måste vara både socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbart för att vara långsiktigt livskraftigt. Hållbarhet har även varit temat på årets två fullmäktigemöten och engagemanget hos ägarrepresentanterna för frågan har varit högt. Det finns ett stort intresse och många goda initiativ för hur vi arbetar hållbart på gård och det har varit mycket inspirerande att ta del av de diskussioner och som förts.

Under året har vi arbetat med ett omfattande och viktigt strategiarbete där styrelsen i augusti fattade beslut om en ny affärsstrategi mot 2030. Vi har lyft blicken gjort en grundlig research om vad vi ser i vår omvärld då det gäller konsumtionsmönster och hur vi tydligare ska prioritera våra resurser, öka produktiviteten, möta hållbarhetsutmaningen

och göra gott för Norrland och planeten.

Styrelsen känner sig stärkt i strategiarbetet och vd har under hösten arbetat med att verkställa beslutet och justera företagets organisation för att genomföra den nya strategin på ett så effektivt sätt som möjligt. Den nya organisationen är nu på plats. Vi har otroligt engagerade och duktiga medarbetare som arbetar för oss för att förverkliga ägaruppdraget, att främja mjölkgårdens lönsamhet och trygga avsättningen av medlemmarnas mjölkkråvara, idag och imorgon.

I slutet av året kunde vi tillkännage nyheten att Norrmejerier i samarbete med ICA Sverige satsar på en grillost tillverkad på norrländsk mjölkkråvara. En nyhet som fick ett rungande positivt gensvar i hela Sverige. Beslutet att investera i produkten fattades i november och ligger helt i linje med affärsstrategin och kommer att stärka vår betalningsförmåga.

Under hösten har styrelsen också haft många träffar dels med förtroendevalda men också informationsträffar och ägarmöten med alla ägare. Det har varit inspirerande och vi känner stöd för den strategi som styrelsen fattat beslut om. Det är nu upp till bevis att vi stärker Norrmejeriers betalningsförmåga under 2020 och framåt.

Ulla Bergström, ordförande

Hårt arbete och stort engagemang

Tunga utmaningar under 2019 som vi med gemensamma krafter övervunnit för att fortsätta vara en stark aktör inom branschen.

2019 var ett år med många tunga utmaningar. Såväl intäkter som rörliga och fasta kostnader har under året påverkats negativt av i huvudsak tre saker; produktionsproblem av engångskaraktär pga föråldrad produktionsutrustning, ökade kostnader och uteblivna intäkter från pulverförsäljning efter stängning av anläggning samt minskad konsumtion av dryckesmjölk på grund av förändrade konsumtionsmönster. De större problemen gav oss framförallt stora negativa avvikelser under första halvåret och resulterade tyvärr i en sänkning av avräkningspriset.

Hårt arbete i organisationen gjorde att vi från sommaren successivt löst problemen och lönsamheten har allt eftersom stärkts under hösten. Vi går nu in i 2020 med vetskap om att vi har moderniserat processutrustningen och har permanentat en lösning för försäljning av vasslekoncentrat till externa företag, vilket stärker vårt resultat framåt. Parallellt med detta är vi på upploppet för avvecklandet av våra gamla förpackningsmaskiner och vi har under hösten haft en fin produktivitetsutveckling i vår ostprocess. Vi har också tecknat ett samarbetsavtal med ICA Sverige om att tillverka grillrost gjord på 100% norrländsk mjölkråvara, en produkt som kommer att bidra positivt till vår betalningsförmåga för den inkommande mjölken. Även om helåret 2019 var jobbigt och långt ifrån tillfredsställande, så är hösten stark och avslutningen bra.

Vår förmåga att hantera de händelser som inträffar på ett effektivt sätt och att hitta lösningar kommer av det hårda arbete och engagemang som genomsyrar våra medarbetares insatser, oavsett om det gäller produktionsproblem, kundsamarbeten eller produktförändringar. Det som driver våra medarbetare är samma sak som får våra konsumenter att betala mer för våra produkter än andras, viljan att tillsammans göra gott för Norrland. Att leda ett företag där medarbetare och konsumenter krokas arm i sin tro på en framtid i Norrland gör mig stolt och stärker ytterligare min övertygelse att Norrmejerier är ett företag med framtiden för sig.

De övergripande samhällsutmaningar vi sett under året i form av klimatförändringar och ändrade konsumtionsmönster kommer att fortsätta. Den allt hårdare striden om konsumentens val av produkter på såväl

lokal- som riksmarknaden kommer också att fortsätta. Därför känns det tryggt att vi nu har en väl genomarbetad affärsstrategi som utifrån dessa trender anger verksamhetens riktning mot 2030. Detta tillsammans med en ny organisationsstruktur som ger oss rätt förutsättningar att genomföra strategin. I korthet innebär affärsstrategin ett större fokus på våra viktigaste varumärken Norrmejerier och Västerbottensost och en tydligare prioritering av sortiment och varumärken utifrån ett lönsamhetsperspektiv. Företagets produktivitetsutveckling sätts ännu tydligare i centrum tillsammans med hållbarhet i hela Norrmejeriers affär.

Med den nya organisationen och den nya affärsstrategin i ryggen ska vi stärka vår betalningsförmåga för mjölken och fortsätta göra gott för Norrland. Detta är startskottet på en resa, en resa vi ska göra tillsammans med våra ägare, kunder och konsumenter. Vi vet att Norrland har unika förutsättningar för en hållbar mjölkproduktion, det är något vi ska bli bättre på att berätta så att fler ser möjligheten och styrkan med det norrländska jordbruket. Vi vet att det är en alldeles speciell livskvalitet att bo och verka i Norrland, det är något vi ska fortsätta att lyfta fram och utveckla. Men vi vet också att det bara är tillsammans vi skapar ett levande Norrland, ett hållbart Norrland. Vårt Norrland.

Anders Fredriksson, vd

Valter Karlsson, Holmsjö

Strategi 2030

Konsumtionen av mjölk som måltidsdryck har minskat de senaste åren. Mot bakgrund av förändrade konsumtionsmönster har Norrmejerier under det senaste året arbetat fram en ny affärsstrategi för att säkerställa en fortsatt god betalningsförmåga och ett stabilt avräkningspris till de norrländska mjölkbönderna.

Norrmejerier har de tre senaste åren kunnat ta viktiga beslut om investeringar för framtiden inom ramen för den affärsstrategi som formulerades mot 2020. Investeringar som innebär en effektivare drift av produktionen. Ett stort förändringsarbete med uppbyggnad av en ny maskinpark för färskvaror i både Umeå och Luleå är nu i sitt slutskede.

Detta arbete innebär att vi framåt kommer att kunna möta både kunders och konsumenters behov till en högre grad, genom att kunna erbjuda mer konkurrenskraftiga förpackningslösningar än tidigare.

Stora skiften i matvanor

De större skiften som idag sker i matvanor och mattrender kommer ha en betydande påverkan på Norrmejeriers verksamhet framåt och därmed också för vilka produk-

ter, varumärken och affärer som vi satsar på i framtiden. Behovet av att prioritera affärer, investeringar och varumärken blir allt viktigare i takt med att konkurrensen fortsätter att öka.

Nedgången i mjölkkonsumtion har pågått länge i hela landet och förväntas fortsätta. Mjolk som måltidsdryck minskar kontinuerligt i och med förändrade matvanor, mer uteätande och bekvämlighetstrenden. Tillväxten inom ost som pågått under längre tid förväntas fortsätta, framförallt inom matlagingssegmentet. Inom matlagning har ost vuxit allt starkare som smakförstärkare, men också som ersättare till kött genom tex halloumi. Dessa två stora skiften ligger till grund för den nya affärsstrategi som Norrmejerier formulerat mot 2030. I korta drag bygger den nya strategin på fyra delar; Fortsatt tillväxtfokus på Västerbottensost. Tydligare priorite-

ring av övriga sortiment och varumärken. Ökat fokus på produktivitet. Ökat fokus på hållbarhet.

När det gäller utveckling av sortiment och varumärken kommer Norrmejerier att prioritera varumärkena Norrmejerier för lokalmarknaden samt Västerbottensost såväl nationellt som internationellt. För våra övriga varumärken kommer arbetet i högre grad att riktas mot betalningsförmåga. Som ett led i den nya strategin kommer vi även att intensifiera hållbarhetsarbetet och synliggöra hur Norrmejerier bidrar till ett långsiktigt, hållbart och levande Norrland.

Gör gott.

Norrmejerier lanserade Gör gott 2005 och har sedan dess byggt en stark relation mellan norrländska mjölkbönder och konsumenter. Norrmejerier ses idag som norrlänningarnas eget mejeri och valet i mejerihyllan är en del av den norrländska identiteten.

Varje mjölkliter, ostbit och smörpaket från Norrmejerier är en investering i Norrlands framtid. Valet har betydelse för arbetstillfällena, en livskraftig landsbygd med öppna landskap och en biologisk mångfald. Helt enkelt ett Norrland där människor vill leva och verka.

Stark lojalitet för Norrlands framtid

Året 2019 har präglats av klimatfrågan där såväl mjölken som lantbrukets roll har ifrågasatts ur ett klimatperspektiv. Det förtroende vi genom åren byggt i Norrland för Norrmejerier och den norrländska mjölkbonden är dock fortsatt starkt hos våra konsumenter.

Både konsumenter och kunder ställer idag högre krav på sina leverantörers hållbarhetsarbete (från hage till mage, plast, matsvinn, funktionalitet kring återvinning etc). Under året har vi tagit flera viktiga steg i vårt hållbarhetsarbete som fortsatt kommer att vara ett mycket viktigt område för Norrmejerier. Vad vi äter avgör hur både vi, djuren och planeten mår.

Genom att skapa möjligheter för våra mjölkgårdar att utvecklas, satsa på ny smart teknik och lokalt engagemang minskar vi hela tiden vårt klimatavtryck samtidigt som vi bidrar till fler arbetstillfällen, välmående natur och en stabil svensk matproduktion.

Månar om sina lokala mjölkbönder

Våra mjölkbönder ser till att vi får nyttig mat från hållbara lantbruk i Norrland och vi vet att norrlänningarna månar om sina lokala mjölkbönder. Detta märktes inte minst när Norrmejeriers styrelse i augusti sänkte betalningen för mjölken med 20 öre per kg. I såväl traditionell media som i sociala medier uttryckte konsumenterna sitt missnöje med beslutet och sin lojalitet med de norrländska mjölkbönderna.

Denna starka lojalitet innebär också att de flesta norrlänningar troget väljer norrländskt i mejerihyllan eftersom de förstår vilken betydelse det egna valet har för Norrlands framtid. Men det handlar också om att bejaka den egna identiteten som norrlänning och stoltheten över vår landsände.

Det här är vårt Norrland

Norrmejerier gör gott för Norrland. Hela Norrland. Alla i Norrland. Därför har vi i våra nya varumärkesfilmer som spelats in under året valt att hylla dem som bor här tillsammans med våra mjölkbönder. De som bott här i generationer, de som valt att flytta hit, de som bara hamnat här men stannat kvar. Stora, små, unga, gamla, kända och okända. Vi har också gjort djupdykningar i utvalda norrlänningars liv och låtit dem berätta om sin relation till Norrland och hur våra produkter är en naturlig del i deras vardag.

Våra varumärkesfilmer bär vår berättelse. De är den initiala kontakten med vårt övergripande budskap och får med sitt emotionella anslag tittaren att känna stolthet och glädje. I filmerna vill vi visa upp allt det och alla dem som är Norrland, allt det fina och storslagna sida vid sida med det vanliga och vardagliga som vi tillsammans värdesätter och vill bidra till. Kort och gott slå fast att ”det här är vårt Norrland”.

Filmerna hade premiär i september i TV, online och i sociala media. Redan efter den första mediaperioden i oktober/november kunde vi i utfallsmätningar se positiva signaler i varumärkesvärdena där bl a kännedom, lojalitet och köptrohet är viktiga parametrar.

Mjölken, härifrån Norrland

Mjölakens betydelse har förändrats och Norrmejerier följer utvecklingen med anpassade förpackningar och förtydligande kommunikation.

Mjölkkonsumtionen har fortsatt att minska, vilket är i linje med den nationella trenden där förändrade matvanor och ett större utbud av alternativa drycker påverkar konsumentens val i butik. Den lakosfria mjölkdrycken har dock haft en positiv utveckling. Detta beror beroende av att storkök i större utsträckning använder lakosfria produkter för att hantera det ökade behovet av specialkost.

Mjolk som måltidsdryck

För att få mer kunskap om Norrlänningarnas attityd till mjölk har vi under våren 2019 låtit undersökningsföretaget YouGov genomföra en undersökning bland drygt 1000 norrlänningar. En undersökning som gett oss kunskap i vårt arbete att kommunicera mjölakens betydelse till olika målgrupper och påverkansgrupper. Bl a har den använts som underlag för ett flertal PR-aktiviteter i syfte att stärka mjölakens position i Norrland.

I attitydundersökningen om mjölk framgick det också att unga är avsevärt mer osäkra kring mjölakens nytta för hälsa och klimat. Vi har därför under året genomfört olika samarbeten med studenter/ungdomar, genom verksamheten Sustainergies, Umeå Universitet och via RISE Framtidsverkstad, i syfte att tillsammans med studenter och ungdomar diskutera förslag på hur vi på olika sätt kan nå ungdomar och öka förståelsen för mjölakens betydelse för god hälsa och ett hållbart Norrland.

Nya dekorer och förpackningar

Under våren 2019 påbörjade vi arbetet med våra förpackningsdekorer inom mjölk, fil och matlagning för att tydliggöra ursprung och stärka vår position både i mejerihyllorna och online-handeln. En mängd viktiga insikter har applicerats på dekorererna med ett tydligt fokus på konsument. Vetskapen om hur beslutshierarkierna ser ut vid val av produktsegment och hur varumärket sätts

i spel i de olika kategorierna har vägts in i arbetet. För att förtydliga produkternas ursprung har vi på den nya dekoren valt att använda bestämd form på produktnamnet. Detta för att signalera att det till exempel inte bara är vilken mjölk som helst i förpackningen. Utan Mjölken, härifrån Norrland. En mjölk som gör gott för hela Norrland. De nya dekorererna lanserades hösten 2019.

En större förpackning med norrländsk lakosfri mjölkdryck är något som saknats av framförallt barnfamiljer. Därför var det extra roligt att vi i mitten av februari kunde lansera lakosfri mjölkdryck i en familjeförpackning om 1,5 liter. En lansering som blev en succé. Under hösten utökade vi så vårt mjölksortiment av familjeförpackningar till att även omfatta de allra populäraste mjölksorterna mellanmjölk, ekologisk mellanmjölk och standardmjölk. Den nya familjeförpackningen med skruvkork innehåller 97 procent förnybart material och har biokork vilket innebär att våra konsumenter kan välja en bekväm och praktisk förpackning och ändå göra ett hållbart val.

Under hösten 2019 beslutades också att redan från vecka 38 helt gå över till Tetra Edge-förpackning med biokork för all enlitersmjölk med anledning av de produktionsproblem som de gamla Brik-maskinerna dragits med under sommaren. Övergången gjordes i samband med ett byte till biomaterial i Tetra Edge-förpackningen vilket innebar en ökning av andelen förnybart material per förpackning till 92%.

Linnéa Liljedahl skapar gourmetmiddag till mjölk.

Restaurang Mjök

I och med förändrade matvanor, mer uteätande och bekvämlighetstrenden minskar mjölk som måltidsdryck. För att slå ett slag för mjölken gav vi under våren Linnéa Liljedahl, norrländsk kock känd från "Kockarnas kamp", en utmaning att visa på vilken fantastisk måltidsdryck mjölken verkligen är. I två "görgott-kampanjer" under våren fick vi följa hennes arbete med att skapa en meny i världsklass som smakar som allra bäst med mjölk i glaset. Kampanjerna kommunicerades via annonser, TV och sociala media och avslutades med att vi satte upp fyra stycken pop-up restauranger i Norrland, där våra konsumenter gavs möjlighet att delta och avnjuta vår mjölkmeny, något som var mycket populärt och restaurangerna blev fullbokade på två dygn. Recepten lanserades sedan via vår hemsida och i sociala media för att ge alla norrlänningar möjlighet att laga rätterna hemma.

Hög konkurrens i yoghurtkategorin

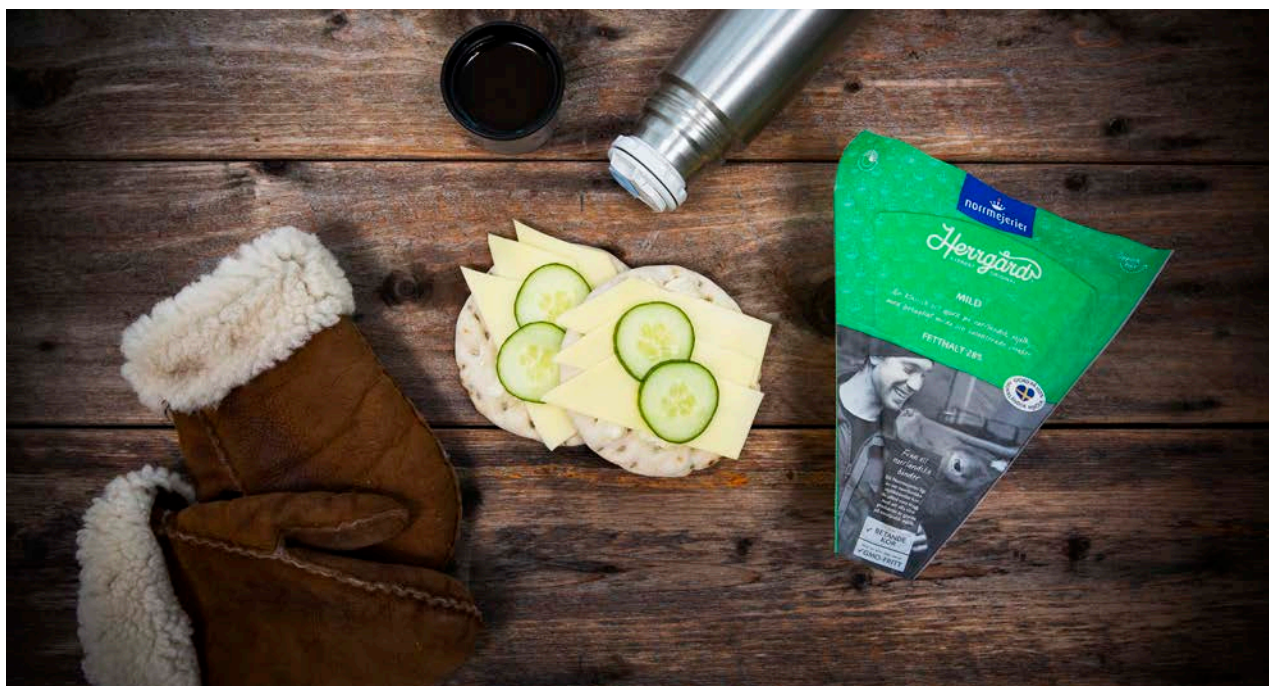
Konsumtionen av yoghurt ökar och är en kategori med hög konkurrens. Norrmejerier bibehåller marknadsledarskapet under 2019 men har konsumtionsökningen till trots inte ökat försprånget till konkurrenterna då vi pga produktionsproblem tvingades lägga ner ett antal artiklar i början av året, en volym som inte helt hämtats upp av kvarvarande sortiment. Smaken är det primära som konsumenten väljer yoghurt utifrån, och ofta är smak

överordnat varumärke i konsumentens beslut. För att försvara vår marknadsledande position i Norrland och påminna den norrländska konsumenten om vårt fantastiska sortiment har vi under 2019 satsat på två yoghurtkampanjer med det övergripande syftet att skapa intresse för vår yoghurt och inspirera konsumenternas köp.

I början av året adresserade vi matsvinn på ett positivt och lekfullt sätt där vi tipsade konsumenten om ett nytt sätt att konsumera yoghurt genom att skaka ihop en yoghurtdrink direkt i förpackningen och samtidigt få ut det sista ur förpackningen. Efter sommaren lyfte vi hela vårt smaksortiment där alla våra goda smaker exponerades på ett attraktivt och lekfullt sätt med smakdemonstrationer i butik.

Tillfälliga succésmaker i filhyllan

Vi konsumerar fortfarande mer fil än yoghurt i Norrland, men vi ser allt tydligare att vi är på väg mot samma konsumtionsbeteende som i resten av landet där yoghurtkonsumtionen är större. Norrmejerier behåller dock sitt marknadsledarskap inom filkategorin. Vi har lagt mycket kraft inom kategorin för att vitalisera och modernisera vårt filsortiment. Med hjälp av tillfälliga smaker under jul- och sommarsäsongen, där vi också engagerat konsumenterna att vara med i framtagande av smakerna för julfilerna, har vi under året skapat nytt liv i filhyllan. Detta både under kampanjperioderna men också ett

antal veckor efter kampanjens avslut. De tillfälliga smakerna har varit lyckade lanseringar där volymerna lagt sig på toppen av ordinarie sortiment och varit mycket uppskattade av såväl kunder som konsumenter.

Umeå Mejeri 40 år

1979 slog Umeå mejeri upp portarna och började tillverkning av runt 35 olika mejeriprodukter. 40 år senare är den siffran 252. Stormejeriet är under ständig utveckling där flöden och processer hela tiden utvärderas och effektiviseras.

Norrmejerier ost den 6:e grundsmaken

Under 2019 genomfördes kampanjer på Norrmejerierost där den 6:e grundsmaken, Norrland, lyftes fram. När konsumenter väljer ost från norrländska mjölkbönder bidrar de alltid till ett starkt och levande Norrland. Det norrländska ursprunget ger en helt unik smak - en 6:e grundsmak. Smaken av Norrland. Kampanjen har fallit väl ut och försäljningen har ökat av Norrmejerierost.

Bildkollage från invigningen av Umeå mejeri 1979 togs fram av medarbetare för att uppmärksamma 40-års jubileumet.

Anders Svensson, VD ICA, Landsbygdsminister Jennie Nilsson (S) och Anders Fredriksson, VD Norrmejerier.

Norrländskt alternativ till Halloumi

I en storsatsning på svensk livsmedelsproduktion kommer ICA att lansera ett svenskt (norrländskt) alternativ till Halloumi. Produkten är skapad helt på mjölk från norrländska mjölkgårdar och tas fram av Norrmejerier. Produkten är det första storskaliga svenska alternativet till halloumi och ICA räknar med en försäljning på 350 ton årligen.

Samarbetet med ICA kring den nya produkten ligger helt i linje med Norrmejeriers affärsstrategi mot 2030. När allt är fullt utbyggt kommer Norrmejerier att ha en kapacitet på upp mot 2000 ton ”grillost”. Sveriges totala import av Halloumi förra året var 4000 ton. Fler samarbeten kommer att offentliggöras under 2020.

Grillosten är en mycket bra produkt för mejeriets balans. Den tar tre dagar att producera, men har 12 månaders hållbarhetstid. Detta gör att produkten antingen kan produceras och säljas med snabb omsättningstid, eller användas för att balansera överskottsvolymer av mjölk mellan vår och höst. Det är en unik kombination för en produkt. Utbytet, dvs hur mycket ost man får per liter mjölk, är ungefär detsamma som med traditionell ost. Det går ungefär 9 liter mjölk på ett kilo grillost.

Under 2020 påbörjas arbetet med att bygga en ny ysteri- och förädlingsanläggning på Umeå mejeri där den nya produkten kommer att tillverkas.

Stort intresse för betessläpp

Årets betessläpp var 20 st till antalet och intresset för betessläppen är fortsatt stort. Runt 20 000 personer besökte våra gårdar, ett fint och värdefullt tillfälle att möta våra konsumenter och visa dem var den norrländska mjölken kommer ifrån och hylla de norrländska mjölkbönderna. På alla betessläpp bjöd vi på mjölk och bullar. Nytt för i år var ett tydligare hållbarhetstema både vad gäller den traditionsenliga tipsrundan som fina återvinningsstationer vid de större betessläppen. Flera gårdar hade även lokala aktiviteter och samarbeten som på ett tydligt sätt visar på den enskilda mjölkgårdens betydelse för en levande landsbygd.

Västerbottensost®, det mest positivt omtalade varumärket 2019

Nu har vi gjort det enklare och smidigare att fortsätta välja vår uppskattade produkt.

Under de senaste åren har Västerbottensost® fått många fina utmärkelser av svenska folket och placerar sig stolt även på 2019 års listor enligt YouGov. YouGov Brand-index väger in sex olika parametrar: Kvalitet, allmänt intryck, värde för pengarna, rekommendation, rykte och kundnöjdhet där Västerbottensost® lyckats placera sig i topp bland många stora och uppskattade globala varumärken.

- Plats nr 1 som det mest positivt omtalade varumärket i Svensk dagligvaruhandel.
- Plats nr 8 över de varumärken som svenska kvinnor gillar bäst.
- Plats nr 10 varumärkena svenskarna är mest stolta att arbeta för.
- Plats nr 7 över Sveriges starkaste varumärken.

I maj 2019 lanserades skivad Västerbottensost® som fick ett varmt mottagande. Det bekväma formatet med återförslutningsbar förpackning passar likaväl till frukosten som till kvällsmackan. Den har också fått en given plats hos restauranger och caféer som uppskattar god smak och den enkelhet som färdigskivad Västerbottensost innebär.

Hamburgerkedjan Bastard Burger var tidiga och skapade en unik signaturburgare med namnet Burträsk i samband med lanseringen i maj. Bastard Burgers har snabbt gjort sig kända för sin streetfood med fokus på smakupplevelse och nytänkande tillbehör. Hamburgaren Burträsk var inget undantag. Nötkött från utvalda norrländska gårdar, saftigt bröd efter eget recept och ett par rejäla skivor Västerbottensost® satte smak på burgaren. Burgaren gjorde succé och blev snabbt en snackis.

Ökad lagringstid

Västerbottensost® har ökat i både varumärkesstyrka samt i försäljning jämfört med föregående år. Lagringstiden på Västerbottensost® har ökat kraftigt. Västerbottensost® är ett hantverk och en levande produkt som bestämmer själv när den mognat klart, men den längre lagringstiden innebär både ökade lagerkostnader samt utmaningar i ostplaneringen över året.

Internationell satsning

Tack vare långsiktiga och målmedvetna satsningar är Västerbottensost® tillgänglig för många fler. Idag kan man köpa Västerbottensost® i Sverige, Finland, Norge, Danmark, Baltiska länderna, Storbritannien, Tyskland, Spanien, Island och Hongkong, där kunderna söker premiumprodukter med en spännande historia.

Ett bevis på att Västerbottensost® får mer internationell uppmärksamhet är när CNN (Great Big Stories) under 2019 besökte produktionsanläggningen i Burträsk, för att göra ett reportage kring mystiken om Västerbottensost. Filmen finns att se på Youtube, ”The mystery behind the Swedish cheese”.

Stockholm food & Wine

Västerbottensost® har senaste åren varit en stor utställare på Stockholm Food & Wine, en mässa som lockar närmare 30 000 konsumenter. I år valde vi att vara en del av den samlingsmonter som Allt Om Mat anordnade. Det var en positiv erfarenhet som även gav oss möjligheten till scentid där Ostmästare Thomas Rudin berättade om tillverkningen av Västerbottensost®.

Ostmästare Thomas Rudin på Stockholm Food & Wine

Den mindre montern innebar även att vi fick fokusera på dialogen med konsumenter, om än många saknade möjligheten att köpa Västerbottensost® på plats. Många var det som hyllade osten, och trots konkurrens av såväl gårdsostar som internationella ostar var den samlade bedömningen att Västerbottensost® var den allra bästa!

Utökade öppettider på besökscentret i Burträsk

Den 6 juni, på Sveriges nationaldag, öppnades portarna till Västerbottensost® Besökscenter i Burträsk. En plats som är fylld av smak, hantverk och mytomspunnen historia och ett resesmål som lockar besökare från när och fjärran. Kostnadsfria guidade visningar, fika eller ät en bit mat i serveringen. 2019 utökades öppettiderna med cirka fem veckor under sommaren vilket tros vara en del i att omsättningen ökade med ca 44% jämfört med sommaren 2018.

Västerbottensost® Besökscenter ett populärt turistmål

Verum® för ännu bättre välmående

Under 2019 har fokus varit på helhetshälsan. Visionen för Verum® är att få svenska folket att må bättre. Verum Filgood helt enkelt.

Verum® innehåller norrländsk mjölk och miljarder unika mjölksyrabakterier med ursprung från en gård i norra Västerbotten. Trots en minskad filmarknad har Verum® Hälsofil ökat sina andelar under 2019.

Populäraste smaksatta filen i Sverige

Verum® Hälsofil fortsätter ta marknadsandelar. Verum® Hälsofil Blåbär är fortsatt den mest valda smaksatta filen i Sverige. Under 2019 har ett tredje laktosfritt alternativ i Verums on the go sortiment lanserats, Verum® Drickyoghurt persika-passion. Produkten har bidragit med både volymökning och ökade marknadsandelar under året.

Verum® Hälsoyoghurt har tappat volym under 2019. Yoghurtmarknaden är oerhört komplex med många konkurrenter och mycket lanseringar. I och med Strategi 2030 optimerar vi Verum® lönsamhet framåt.

Verum® Hälsofil vill sätta färg på tillvaron

Ett av våra mål under 2019 har varit att stärka Verums position och vara en trovärdig röst inom hälsa. Detta för att skilja ut oss i yoghurt- och filhyllan och vara intressanta för våra konsumenter på fler sätt än genom våra goda produkter med unika bakterier och vårt norrländska ursprung. Vi har därför breddat vårt koncept "Filgood från Norrland" till att inte bara handla om produkten, utan även om andra saker som får oss att må bra. Under året har vi jobbat med PR-kampanjen, "Fil-

good-färgen", där vi undersöker hur färg påverkar vårt välmående. Vi har tillsammans med den certifierade färgsättaren Yvonne Karlsson tagit fram Filgood-färgen som ska göra just det: få oss att må bättre. För oss blev samarbetet ett naturligt sätt att prata om helhetshälsa, Verums goda produkter och att må bra.

Våruset

Verum® deltog som vanligt vid Våruset, som i år gick i Filgood-grönt. På 21 orter i landet kunde löparna som besökte Verums monter få en vattenflaska när dom hjälpte till att måla Verums stora bakterie med Filgood-färgen.

RECOVERY

En kombination av protein & kolhydrater.
Perfekt som återhämtning efter träning
eller som mellanmål!

LIFESTYLE

Hälsosamma mellanmål och drycker för en
aktiv livsstil - utan tillsatt socker!

Gainomax® – uppgraderad kändis

Gainomax® har haft en god utveckling under 2019 och är fortsatt det mest kända varumärket inom sport- och träningskost.

Kategorin sport och träningskost har efter flera års stark tillväxt börjat trappas av och bli alltmer mättad. Gainomax® tappar mindre än konkurrenterna och är idag topp två av aktörerna på marknaden.

Fokus framåt

Under 2019 har Gainomax® uppgraderat hela sortimentet av protein bars. Produktportföljen har fått nya smaker och nytt utseende på förpackningar samt delats in i två kategorier, Recovery-efter träning respektive Lifestyle-mellanmål för en aktiv livsstil, där Gainomax® High Protein Drink varit en succé och ökat i försäljning med 59% från föregående år. Fokus framåt kommer vara en alltmer riktad marknadsföring för att bidra till en god betalningsförmåga till Norrmejeriers ägare.

Bananas are for monkeys tillbaka i ny tappning

Under 2019 relanserade Gainomax® kommunikationskonceptet "Bananas are for monkeys" med en twist. Nu har aporna förstått att de blivit lurade att äta bananer och kräver nu sin rätt till Gainomax®. Konceptet har gått ut i sociala, digitala kanaler samt bio och på event runtom i Sverige under året. Reklamen är ett av Sveriges mest kända kommunikationskoncept och starkt förknippat med varumärket. Hela 8 av 10 svenskar förknippar Gainomax® med "Bananas are for monkeys".

Samarbeten 2019

Gainomax® har under 2019 samarbetat med ett antal utvalda ambassadörer, organisationer, föreningar och sportarrangemang. Ett långtgående samarbete är etablerat med Svenska Ishockeyförbundet både på dam-, herr- och juniorsidan. Gainomax® fanns på plats i Umeå och Örnsköldsvik under J18 VM och erbjöd provsmakning av det nya uppdaterade sortimentet. Under sommaren följde Gainomax® med Swedish Beach Tour under beachvolleyelitens resa genom Sverige. Gainomax® återtog sitt samarbete med den ledande gruppträningsaktören Les Mills Nordic under 2019.

Team Gainomax®

Gainomax® sponsrar ett antal av Sveriges mest etablerade och kommande världsstjärnor inom ett antal sporter. En av Gainomax mest kända ambassadörer, ishockeyspelaren Erik Karlsson, NHL-stjärnan i San Jose Sharks, lanserade i år tillsammans med Gainomax® en Limited edition dryck.

Populära norrländska Fjäll

Svenskarna har förstått behovet av att njuta och Fjäll-sortimentet fortsätter med en stadig positiv utveckling i volym och i marknadsandelar.

Fjällfil® och Fjällyoghurt® fortsätter en stadig och pågående ökning jämfört med föregående år. Framst smak-satt Fjällfil® och vår ekologiska Fjällfil® 4% Naturell har gjort fina ökning under 2019.

Stadig ökning

Fjällfil® och Fjällyoghurt® är naturliga och äkta produkter utan tillsatser med tydlig karaktär som passar extra bra för speciella tillfällen. Fjällfil® har under vårvintern och sommaren 2019 funnits på många orter i svenska fjällen, där vi syns på stortavlor, på liftar/gondoler, i backen och som en självklar del i butikssortimentet och vid fjällhotellens frukostbufféer.

Nytt marknadsmaterial 2019

Under året har vi jobbat med att uppdatera kommunikationskonceptet för Fjällfil® och Fjällyoghurt®. Nya reklamfilmer, inspelade i Åre med omnejd, och annat material anpassade för våra olika kanaler kommer lanseras under 2020. Syftet är att särskilja oss från våra konkurrenter genom att fånga det unika med Fjällfil® och Fjällyoghurt®, och förstärka kopplingen till det naturliga och äkta.

I och med Strategi 2030 optimerar vi sortimentet med ökat fokus på lönsamhet.

Ostmästare Thomas Rudin och Karin Hallin Saedén, chef Forskning & Utveckling, vid nystallerade teststyningskaret i Burträsk.

Forskning och utveckling i framkant

2019 har varit ett lanseringsrikt år med produktutveckling både av egna och externa kunders produkter vid legosamarbeten.

Mer än 68 artiklar har omarbetats under året. Produktutveckling sker löpande där förbättringar och effektivare processer ska öka lönsamheten.

Under året har ett teststyningskar installerats på Burträsk mejeri, vilket gör det möjligt att jobba med teststynningar av nya ostsorter, men också receptoptimering av befintliga ostsorter utan att så mycket mjölk går till spillo.

Forskningsprojekt med universitet och högskola

Forskningen fokuserar på hur man kan producera bästa tänkbara mjölkkråvara för att få optimal kvalitet på olika mejeriprodukter. Då Norrmejerier är en stor ostproducent är största fokus på ostkvalitet. Under 2019 har det första delprojektet i s.k. "Cheesebugs" avslutats och resultat från detta forskningsprojekt har resulterat i att selekterad mjölk har använts för teststynningar under 2018/2019.

Norrmejerier har en industridoktorand som forskar om grovfodrets inverkan på mjölkkråvaran och sedermera ostens kvalitet. Industridoktoranden har utfört fältförsök under två somrar där olika typer av ensileringsmetoder har analyserats och kommer sedan att utvärdera resultaten. I projektet följs den positiva mikrofloras mängd och diversitet. Planering pågår för ett fullskaligt utfodrings-

försök med åtföljande teststynningar vintern 2020/2021. Målet med alla forskningsprojekt är att kunna ge rätt rådgivning till mjölkleverantörerna så att bästa möjliga mjölk kan produceras.

Under året har SLU fått finansiering för att undersöka närmare rotorsak till att mjölkkråvaran ibland får s.k. blåbärsmak. Norrmejerier kommer att vara en aktiv partner i detta projekt.

Forskning om grovfodrets inverkan på mjölkkråvaran

Ett hållbart Norrland

En hållbar utveckling av Norrland förutsätter att vi agerar hållbart genom hela näringskedjan, från gården via mejeriet till dess att förpackningen är återvunnen. Men våra ambitioner är ännu större.

Norrmejeriers vision är att göra gott för Norrland, men också att bidra till att planeten mår bra och att vi säkrar en stabil svensk matproduktion.

För oss är hållbarhet inte det ena eller det andra. Miljömässig hållbarhet går hand i hand med ekonomisk och social hållbarhet. Vi ser oss som en del i arbetet med att uppfylla FN:s globala hållbarhetsmål, nationella miljömål, branschspecifika initiativ och de mål som utformats i nationella och regionala livsmedelsstrategier om en ökad livsmedelsproduktion och livsmedelsförsörjning i Norrland.

Investering i Norrlands framtid

Norrmejeriers mål är att nu och i framtiden vara ett självständigt och lönsamt mejeriföretag. Uppdraget är att trygga avsättningen av medlemmarnas, de norrländska mjölkböndernas, mjölkkråvara idag och i morgon. Ägar-

skapet finns i Norrland i de norrländska mjölkbönderna. Det innebär att alla konsumenterna som köper mejeriprodukter från Norrmejerier gör en hållbar investering i Norrlands framtid med livskraftiga mjölkföretag, en levande landsbygd, öppna landskap och biologisk mångfald.

Miljö och klimat

Norrmejerier har en lång tradition av att pröva vad som är möjligt för bästa miljö- och klimatval. Vi vill göra vad vi kan för att säkra framtiden för kommande generationer, såväl i Norrland som att minska den gemensamma och globala klimatbelastningen. Vi strävar efter att bidra till Sveriges miljö- och klimatmål och till FN:s globala hållbarhetsmål. Det gör vi med både stora och små medvetna val. Exempelvis i det stora med en strävan mot 100% förnybar energiförsörjning och i det lilla där vi så

ofta det går, använder digitala verktyg för att överbrygga avstånd mellan våra verksamheter.

Social hållbarhet

Vi vill vara den goda arbetsplatsen, där vi tillsammans tar ansvar för företagets värden i form av glädje, stolthet och flexibilitet och vara ett företag där medarbetare kan utvecklas som människa och som person växa i sitt arbete.

Mänskliga rättigheter

De mänskliga rättigheterna är universella och gäller för alla och envar. De slår fast att alla människor, oavsett land, kultur och sammanhang, är födda fria och lika i värde och rättigheter. De mänskliga rättigheterna tar för Norrmejerier form i företagets likabehandlingsplan och formuleras i kollektivavtal. Vår uppförandekod beskriver våra löften och värderingar till varandra i företaget och till våra kunder, konsumenter och samarbetspartners.

Antikorruption

Norrmejerier har nolltolerans mot korruption och har därför ett strikt regelverk för relationen med kund och underleverantörer för att undvika misstankar om oegentligheter.

Hållbarhetsredovisning

Norrmejeriers hållbarhetsredovisning utgör ett komplement till Norrmejeriers årsredovisning, Norrmejeriers Uppförandekod och Norrgården®, som är vårt kvalitets- och miljösäkringssystem på gård. I år ligger hållbarhetsredovisningen som en del av årsredovisningen. Norrmejerier har tagit intryck av Global Reporting Standards (GRI) för hållbarhetsredovisning och gjort ett urval av vägt utifrån relevanta intressenter, i vilket sammanhang företaget och medlemmarna är verksamma och utifrån ett lönsamhetsperspektiv för ägarna, de norrländska mjölkbönderna. För intressent- och väsentlighetsanalys, se Norrmejeriers Hållbarhetsredovisning för 2018. Vår bedömning är att den inte ändrats i nämnvärd omfattning

under 2019. En översyn av intressent- och väsentlighetsanalys planeras inför 2020 års hållbarhetsredovisning. Beräkningar som hänvisas till i Hållbarhetsredovisningen bygger på strukturerad och kontinuerlig mätning av förbrukning av bl a energi och vatten, uppkommet svinn, avfall och utsläpp. Vi genomför beräkning av växthusgasutsläpp enligt GHG protokollet (Greenhouse Gas Protocol). De utsläpp som redovisas omfattar direkta utsläpp från förbränning m.m. i scope 1, indirekta utsläpp från inköpt energi i scope 2 samt delar av indirekta utsläpp i scope 3. I scope 3 ingår indirekta utsläpp från inköpta förpackningar, tjänsteresor och transporter samt produktion och distribution av energi och fordonsbränslen. Vi låter genomföra oberoende granskningar av våra beräkningar enligt GHG-protokollet. Vi strävar efter att all kommunikation om hållbarhet ska vara transparent, lätt att förstå och gå att sätta i sitt sammanhang och vara jämförbara med andra företag.

Hållbarhets- och miljömål

De svenska nationella 16 miljökvalitetsmålen beslutades 1999 och ska vara uppnådda 2020. De nationella miljömålen samt aspekter som vi bedömt är det som direkt och indirekt påverkar miljön, har varit underlag för när vi år 2009 beslutade oss för att certifiera vårt miljöarbete inom mejeriproduktionen enligt ISO 14001 och då beslutade om viktiga miljömål för att uppnå hållbar utveckling. FN beslutade år 2015 om 17 globala hållbarhetsmål i syfte att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen och främja fred och rättvisa samt lösa klimatkrisen.

Under 2019 har vi ställt oss bakom ett antal branschinitiativ, bland annat Livsmedelsföretagens hållbarhetsmanifest, DLF:s plastinitiativ och Fossilfritt Sveriges Transportutmaning. Vi har också deltagit vid framtagning av LRF Mjölks hållbarhetsagenda som kommer att beslutas våren 2020. Under 2020 kommer vi därför att se över befintliga mål och definiera nya målsättningar mot 2025 och 2030. Dessa kommer att presenteras i en mer detaljerad och separat hållbarhetsredovisning för 2020.

Det är klimatsmart att välja Norrmejerier

En internationellt jämförande rapport (PRINCE) framtagen av Naturvårdsverket, stärker bilden av svenskt jordbruk som klimatsmart. Rapporten visar att svenska konsumenter kan minska sitt klimatavtryck genom att välja svenska livsmedel istället för importerade.

- Svensk mjölk har 44% lägre klimatpåvekan. Näringsmässigt innehåller mjölk naturligt mer näring än någon annan dryck och är mer klimatsmart i förhållande till sitt näringsinnehåll jämfört med vegetariska alternativ.
- Norrland har naturliga förutsättningar för gräsvall. Norrländska kor betar och bidrar till biologisk mångfald.

normejeriet

FLADKULLEN
med
sukker
1,5% mælk
100%

FLADKULLEN
med
sukker
1,5% mælk
100%

Den goda arbetsplatsen

Visionen om den Goda arbetsplatsen präglas av engagemang och delaktighet. Tillsammans tar vi ansvar för att nå våra mål och vi låter verksamheten genomsyras av företagets värdeord glädje, stolthet och flexibilitet. Tillsammans gör vi gott för Norrland.

Norrmejerier är mån om att vara den goda arbetsplatsen där medarbetare kan kombinera arbete, fritid och en hälsosam livsstil. Norrmejerier ska också vara en arbetsplats där man kan växa genom ansvar, öka sin kompetens och ta sig an nya utmaningar.

Arbetsgivarerbjudande

Ett stort arbete har genomförts under året kring Norrmejeriers arbetsgivarerbjudande inför vårt fortsatta arbete med employer branding. Undersökningar, både internt och externt, visar att man associerar Norrmejerier med ett meningsfullt syfte kopplat till att vi gör gott för Norrland.

För att vara konkurrenskraftiga i framtiden krävs ytterligare arbete med att profilera oss som arbetsgivare vilket vi kommer att utveckla vidare under 2020.

Alkohol- och drogfri policy

Som ett led i Norrmejeriers förebyggande arbete avseende en alkohol- och drogfri arbetsplats, genomförs från 2019 slumpmässiga alkohol- och drogtester på samtliga arbetsplatser där Norrmejerier ansvarar för arbetsmiljön. Samtliga anställda omfattas av programmet.

Satsningar på kompetensutveckling

Stora insatser beträffande kompetensutveckling/kompetensförsörjning pågår löpande inom Norrmejerier; flera högskolesamarbeten pågår, två interna medarbetare har deltagit i externt mejeriteknikerprogram, internt mejeriprogram av hög kvalitet för 10-talet personer samt efterföljande (internt) mentorprogram

DEN GODA ARBETSPLATSEN	2019	2018
Årsarbeten, antal	572	563
Andel kvinnor totalt, %	22	22
Frisknärvaro, %	95	95,3

Strategi för utjämnad könsfördelning

Norrmejerier är en processindustri med högre andel män i produktionen. Däremot är andelen kvinnor högre bland tjänstemän. Norrmejerier behöver arbeta långsiktigt med att stimulera kvinnor i sina utbildningsval och företaget strävar efter att både kvinnor och män ska känna sig lockade att söka utlysta tjänster. Det handlar om att se arbetsplatsens möjligheter för både kvinnor och män att trivas på likvärdiga villkor och utvecklas i sin kompetens. En strategi som har haft framgång är att målmedvetet eftersöka kvinnor med kompetens och egenskaper för ledarroller.

Arbetsmiljö

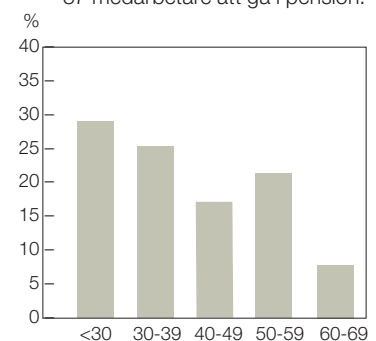
Norrmejerier arbetar utvecklande med incidentrapporter i syfte att minimera tillbud och olyckor. För rapportering om risker, tillbud, olyckor eller sjukdom orsakad av arbete används LIA, Livsmedelsbranschens informationssystem om arbetsmiljö.

Ny organisation

Styrelsen tog beslut om ny strategi mot 2030. Därefter startade verkställandet av en ny övergripande organisationsstruktur som ska säkerställa att vi når de uppsatta målen mot 2030. Nya organisationen var klar den 1 december 2019.

Åldersfördelning 31 dec 2019

Inom fem år kommer 37 medarbetare att gå i pension.

Hållbara produkter och förpackningar

Norrmejeriers vision är att 100 procent av våra förpackningar ska gå att materialutnyttja, dvs gå att sortera och användas igen till nytt material.

Kartongfibrerna i en mjölk- eller filförpackning kan återanvändas upp till sju gånger i andra kartongprodukter. När det gäller plast ser situationen lite annorlunda ut. Majoriteten av våra färskvaruförpackningar innehåller plastmaterial som är återvinningsbart, men våra ostförpackningar består av flerskiktmaterial av plast som inte går att materialåtervinna. Utmaningen är att det idag inte finns någon plast tillgänglig som både skyddar ostens kvalitet och går att materialåtervinna.

Under 2019 har flera förändringar skett inom färskvarusortimentet. Tetra Brik som förpackning för mjölk har helt fasats ut och istället ersatts av Tetra Edge 1 liter och Tetra Rex 1,5 liter. Båda dessa förpackningstyper innehåller större andel förnybart material (kartong från träfiber och bioplast från sockerrör) och totala andelen förnybart material är nu över 90 procent på all mjölk vi säljer. Samma positiva utveckling planeras för alla filprodukter under 2020.

Svenska sojodialogen

Norrmejerier är medlemmar i Svenska sojodialogen. För Norrmejeriers gårdar innebär det att soja i foder till djuren är hållbart och ansvarsfullt producerad och certifierad av RTRS eller ProTerra. Andelen soja i kraftfoder har minskat kontinuerligt över tid och idag ingår i genomsnitt två procent soja i den svenska foderstaten.

Den moderna mjölkgården är beroende av kraftfoder för en god mjölkavkastning. Gårdar som inte har förutsättningar för egen odling av spannmål köper det med huvudsakligt ursprung från Norrland eller övriga Sverige. Det finns ett intresse bland gårdarna för ökad självförsörjningsgrad, inte minst efter 2018 års torka, av foderspannmål och andra grödor och på sikt även helt fasa ut sojaanvändningen.

LIVSMEDELSSÄKERHET	2019	2018
Antal återkallelser produkt, styck	1	0

FÖRPACKNINGAR	2019	2018
Klimatpåverkan förpackningar, ton CO2e	3 402	3 835

Ekologiskt och KRAV

Norrmejerier är medlem i KRAV. Mjölkgårdarna som levererar ekologisk mjölk är certifierade och kontrollerade enligt KRAV:s standard för ekologisk mjölkproduktion. KRAV:s regelverk är mer långtgående än EU-ekologiskt för exempelvis djursorg och bondens arbetsmiljö. Norrmejerier ökade medvetet andelen ekologisk mjölkråvara 2016 och 2017 genom bland annat olika stimulan-serbjudanden för omställning. Då efterfrågan på ekologiska mjölkprodukter har minskat både 2018 och 2019 har inga nya ekologiska gårdar tillkommit. Andelen ekologisk mjölkråvara av mjölkinvägningen hamnar på 17 procent.

Livsmedelssäkerhet

Att arbeta med livsmedelssäkerhet är att ta varje litet steg i värdekedjan på lika stort allvar, oavsett om man är mjölkproducent på en gård, arbetar inom mejeriet eller med logistik. Vi säkerställer att varje del i hela värdekedjan fungerar för att man som konsument ska känna sig trygg med vårt löfte om säkra mejeriprodukter. Norrmejerier följer noggrant lagar, regler och riktlinjer.

Därutöver har Norrmejerier ett flertal certifieringar och följer standarder för att garantera din trygghet vad gäller livsmedelssäkerhet, hygien, spårbarhet, miljö och arbetsmiljö. Åren 2017 och 2018 hade vi inga återkallelser av produkt. Under 2019 hade vi en återkallelse. Det gällde en laktosfri yoghurt som inte var tillräckligt laktosreducerad. För att säkerställa att det inte händer igen har alla rutiner kring laktosreducering och frisläppning av produkt setts över.

”Norrmejeriers vision är att 100% av våra förpackningar ska återvinnas”

Hållbara milstolpar

Gör gott.

Hållbarhet, ett av de viktigaste fokusområdena, i strategiplanen mot 2030. Ny tjänst, på ledningsnivå, med fokus på Hållbarhet	2019	Ställt oss bakom Livsmedelsföretagens Hållbarhetsmanifest, DLF:s plastinitiativ och initiativet Fossilfritt Sveriges transportutmaning.
Byggstart av nytt kylager för en hållbar transport- och logistikkedja med ökad samdistribution av kylta och frysta livsmedel	2018	61 procent samdistribution
Först med extra klimatsmart förpackning och bioplast i korkar på mjölk. Norrmejerier ställer sig bakom Svenska Soja-dialogen – initiativ för endast certifierad soja i djurfoder.	2017	Hållbarhetspolicy med miljöfokus på gård Ulla Bergström blir första kvinna som Norrmejeriers ordförande >95% Förnybar energiförsörjning vid mejerierna
Varumärken med 100 procent palmoljafria produkter	2016	Norrmejerier Akademi – eget utbildningsprogram
Energicertifiering ISO 50001	2015	Tar hem förädling av riven ost till Norrland i samband med invigning av ny ostförädlingsanläggning vid Umeå mejeri.
Route Optimizer – eget system för optimering av transporter Jämställhetspris Umeå kommun	2014	Först med extra vitamin D berikad Norrismjölk efter studie på barn och unga (Norrlands universitetssjukhus) om D-vitaminbrist på grund av mörka vintrar.
Miljöcertifiering ISO 14001	2013	FSC-certifierad skogsråvara i alla kartongförpackningar
Norrmejerier Uppförandekod CoC	2010	Norrbottens miljöpris
Kvalitet och miljöledning på gård – IP-sigill införs och omfattar alla gårdar från 2008. 2014 eget Kvalitetssäkringssystem Norrgården®	2007	Livscykelanalys (LCA) på 23 norrländska mjölkgårdar
Biogasanläggning Umeå mejeri invigs Lansering av Norrmejerier Gör Gott	2006	Strukturerad sponsring av aktiviteter för barn och unga inleds. Exempel på samarbeten: Fotbollsfestivalerna, Hjältarnas Hus och Folkvandvården från 2015.
Införande av standards och certifiering i livsmedelssäkerhet som i steg utvecklats till dagens FSSC22000	2005	
	1994	Socketpolicy som del i hälsoinsats
Uppstart samdistribution av andra leverantörers varor	1997	
	1994	KRAV eko-mjölk och ekologiska produkter
Norrmejerier hyllmärker hälsosamma mejeriprodukter med ett hjärta i Norsjös livsmedelsbutiker. Norsjö-projektet var ett hälsoprojekt för att motverka hjärt- och kärlsjukdomar. Hjärtat byttes 1989 till Nyckelhålet som infördes på hälsosamma produkter i hela Norrmejeriers område.	1989	Verum Hälsofil® utvecklas i samarbete med Umeå universitet
	1987	Norrmejerier bildas genom sammanslagning av mejeriföreningar i flera steg och utvidgning geografiskt till Ångermanland, Jämtland och till att välkomna nya medlemmar i hela de fyra nordliga länen.
	1971	

Hållbara mejerier

Norrmejerier bygger om, bygger nytt och uppgraderar utrustning. Vi fortsätter utveckla processer och arbetsmetoder för en ännu mer effektiv och resurssnål mejeriproduktion.

Huvuddelen av Norrmejeriers energiförsörjning är förnyelsebar och av norrländskt ursprung. En egen biogasanläggning i Umeå tar hand om rester från mejeriet som omvandlas till energi och renat avloppsvatten. Visionen är att vara Sveriges ledande kretsloppsmejeri.

Nytt kylager med energismarta lösningar

På hösten 2019 invigdes ett nytt 5500 kvm stort kylager vid Umeå mejeri. Lager av kylda mejeriprodukter, plockning av varor och rangering av gods för samdistribution växer stadigt i volym. Med ett nytt lager optimeras lagerhantering för vidareutveckling av samdistribution som ett led i arbetet med hållbara transporter, se vidare avsnitt om transporter. Det nya kylaget har flera energieffektiva lösningar så som LED-belysning med automatisk tändning kopplad till rörelseceller och fläktar med EC-teknik för optimerad styrning i förhållande till specifik driftmiljö. Överskottsvärme från kylning leds till markvärme vid lastbryggor och täta anslutningar mellan bil och kylrum.

Andelen förnybar energi har ökat

Hela Norrmejeriers verksamhet använder ursprungsmärkt el av förnybara energikällor från Skellefteå Kraft (vattenkraft). Luleå mejeri använder därutöver pellets från Bioenergi i Luleå AB och vid Umeå mejeri används fjärrvärme från Umeå energi och biogas från egen biogas-användning. Umeå och Luleå mejeri har kvar oljepanna som reservkraft vid underhåll, avbrott i strömförsörjning eller vid extrem kyla.

Under 2019 har den totala energiförbrukningen ökat i både Burträsk och Umeå. Orsakerna till detta är förändrad produktmix och ökad försäljning och produktion av laktosfri mjölkdryck. Den tillverkas i Umeå med hjälp av en mer energikrävande processteknik (filtrering och VTIS) som ger längre framstämpling på produkten. Det i sig har dock andra positiva effekter som minskad risk för svinn i produktions-, kund- och konsumentled. Under året har också tillverkningen av färdigskivad ost tillkommit på Umeå mejeri.

Även om den totala energiförbrukningen ökat under året har andelen inköpt energi per kg invägd mjölk minskat med 14%. Det beror till stor del på att Umeå mejeris biogasanläggning har haft färre produktionsstörningar jämfört med föregående år. Andelen energiförsörjning från biogas i Umeå motsvarade 36% av det totala energibehovet 2019 och klimatpåverkaren har minskat med 22% under året.

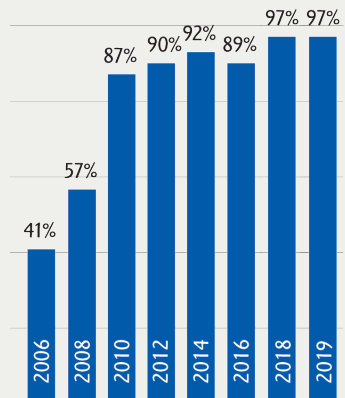
Högre vattenförbrukning och ökat svinn

Även om Norrland generellt har bra grundvattennivåer, är en ansvarsfull vattenanvändning en hållbarhetsfråga. Vi följer kontinuerligt vattenanvändningen och vid investeringar i ny utrustning är låg vattenförbrukning en viktig aspekt. Ett exempel på optimering av vattenförbrukning är att disk- och skölvatten återanvänds i flera omgångar. Nytt dricksvatten används endast i sista sköljsteget. Under året har den totala vattenanvändningen ökat i Umeå och Luleå. Förutom produktionsvolymen påverkas vattenförbrukningen av produktmix och hur stora batcher som kan tillverkas före man behöver utföra

diskning av produktionslinjen. Vi arbetar med att optimera vår vattenförbrukning.

Vi strävar ständigt efter att minska mängden avfall och svinn. Det som påverkar mängden är dels hur vi håller med resurser, dels hur produktmixen förändras. Mängden avfall och svinn per kg produkt har ökat under året. Svinnökningen är störst i Burträsk. Det beror delvis på förändrat returomslag vid pastören vilket kommer åtgärdas 2020 genom investering i nytt balanskärl. I avfallsmängden ingår vassel vilket direkt påverkas av mängden ost som produceras. För att kontinuerligt arbeta med optimering av vatten, svinn och avfall är vårt leanarbete med ständiga förbättringar avgörande. Under 2020 kommer vi att utveckla arbetet med daglig eller veckovis uppföljning av dessa på avdelningsnivå.

Andel förnybara energikällor

VATTEN	2019	2018	Förändr jmf föreg år, %	Förändr, jmf basår 2011, %
Förbrukning vatten, totalt Norrmejerier, m ³	739 118	699 817	5,6	16,4*

*Jämförelse med basår 2011 tar inte hänsyn till förändring och utökning av verksamheten som skett under perioden. Läs mer i Hållbarhetsredovisningen 2018

AVFALL & SVINN	2019	2018	Förändr jmf föreg år, %-enhet	Förändr, jmf basår 2011, %
Andel återvunnet avfall, %	99,8	99,8	0	N/A
Andel totalt fast avfall per kg produkt, %	1,4	1,3	0,1	N/A
Mjölksvinn per kg invägd mjölk, %	5,6	5,3	0,3	-0,4**

**basår 2017 förändring anges i %-enhet

ENERGI	2019	2018	Förändr jmf föreg år, %	Förändr jmf basår 2011, %
Total energiförbrukning, GWh	107,9	104,1	3,7	2,6*
Total inköpt energi, GWh	74,3	77,9	-4,6	-11,5*
Inköpt energi per kg invägd mjölk, MWh	0,36	0,42	-14	N/A
Total producerad biogas i Umeå, GWh	28,1	20,3	38	N/A
Andel biogas av energiförbr. Umeå, %	36	27	33	N/A
Andel förnybar energi, %	97	97	0	N/A
Klimatpåverkan av fossil energiförbr, ton CO ₂ e	815	1045	-22	-67**

*Jämförelse utan hänsyn tagen till utökad verksamhet sedan basåret 2011.

**basår 2014

Hållbara transporter

Norrmejerier verkar på ett stort geografiskt område och transporter utgör därför en av företagets största utmaningar inom hållbarhet.

För att utveckla hållbara transporter i Norrland har insatser gjorts under lång tid för att strukturera och optimera samdistribution av livsmedel. En annan viktig del i arbetet med hållbara transporter handlar om förnybara drivmedel. Målsättningen är att vara helt oberoende av fossila bränslen.

Ökning av samtransporterat gods

Samdistribution, där andra leverantörer får åka med, är svaret på en hållbar livsmedelsförsörjning i Norrland. Norrmejerier har en unik lösning för samdistribution av kylda och frysta livsmedel i Norrland och volymerna från andra leverantörers gods ökar stadigt, 2019 var volymökningen 7,9 procent jämfört med 2018 och utgör nu 63,5 procent av den totala godsvolymen. Det nya kyllogret vid Umeå mejeri underlättar en effektiv logistikhantering av ökade godsvolymer nu och framåt.

Försämrade transporteffektivitet

Den mest hållbara milen är den mil som aldrig behöver köras. Färre mil ger både lägre kostnader och mindre utsläpp av CO₂, NO_x och partiklar och bidrar till mindre vägslitage. Därför kommer Norrmejerier fortsätta med optimering av körsträckor. Transporteffektiviteten minskade i början av 2019. Det beror till stor del på tappade volymer under året samt att transportomläggningar ej genomfördes. I slutet av 2019 kunde några mindre om-

läggningar göras med god effekt, vilket totalt sett för 2019 innebar en marginell förbättring, ytterligare omläggningar planeras 2020.

Förnybara drivmedel

Norrmejerier strävar efter att nyttja det mest hållbara drivmedlet av vad som finns att tillgå lokalt.

Under 2019 har bästa drivmedel i Norrland varit begränsat till diesel med inblandning av 35 procent palmoljafri HVO och 7 procent RME. Tidigare hade Norrmejerier tillgång till HVO100 (80-90 procent mindre CO₂e jämfört med ordinarie diesel) i tankstationer inne på mejeriernas områden i Umeå och Luleå. I och med politiska beslut om att öka inblandningen av HVO i all diesel försvann den möjligheten. Bristen på förnybara drivmedel kommer att påverka Norrmejeriers möjlighet att uppnå satta miljömål. Under 2020 kommer vi att se över möjligheten att byta ut en del av vårt nuvarande bränsle mot HVO100 och fordonsgas i stadsnära trafik.

För att bli helt oberoende av fossila bränslen krävs sannolikt en mix av åtgärder, däribland politiska beslut och investeringar. Eftersom hela Norrland har en liknande situation är vi fortsatt engagerade i nätverket Biofuel region som verkar för mer hållbara transportlösningar mm i de fyra nordliga länen.

TRANSPORTER	2019	2018	Förändr jämf föreg år, %	Förändr jämf basår 2014, %
Andel samtransporterat gods av total godsvolym, %	63,5	61	N/A	N/A
Volym samtransporterat gods, RC	457 116	424 887	7,5	N/A
Godsvolym total, antal RC	720 168	695 241	3,6	N/A
Klimatpåverkan* transporter, ton CO ₂ e	9974**	6941	44%	-18

* Inkluderar transporter av mjölk, gods och tjänsteresor

** Klimatpåverkan från lastbilar är mindre noggrann 2019 jämfört med 2018 pga brist på indata från inköpta åkeritjänster

Gör gott – sponsring och samarbeten

Vi brinner för att göra gott och med vår sponsring vänder vi oss till barn och ungdomar i de fyra nordliga länen.

Under 2019 har vi sponsrat ett stort antal aktiviteter för barn och unga upp till 18 år med lokalproducerad mjölk från norrländska bönder. Norrmejerier deltog också på Umeå Fotbollsfestival och Piteå Summer Games, där flera hundra ungdomar tävlade genom att häva uppfriskande och stärkande mjölk. Dessutom var vi på plats vid ”Jorden och Skogen i stan” som arrangerades i Umeå.

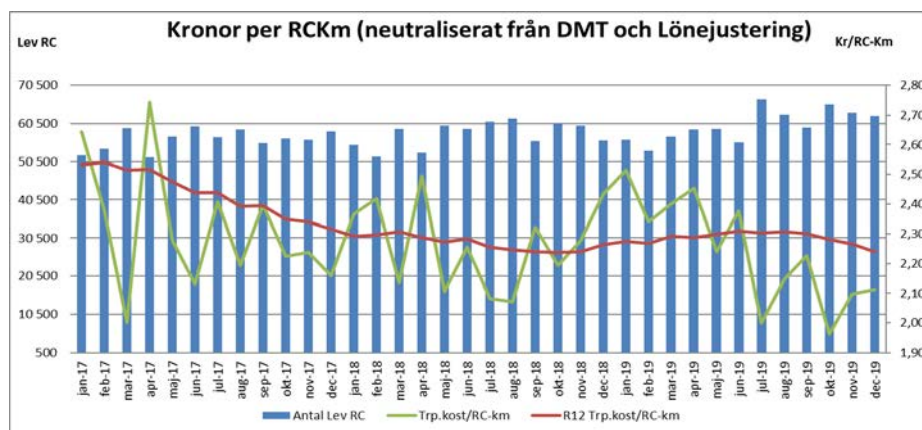

Som en del i visionen att göra gott för Norrland, har Norrmejerier ett långsiktigt samarbete med Hjältarnas hus vid Norrlands universitetssjukhus. Hjältarnas hus erbjuder en ombonad miljö för sjuka barn och deras familjer från de fyra nordliga länen. Samarbetet innebär att Norrmejerier berättar om projektet på mjölkpaket och istället för julgåva till kunder och samarbetspartner skänker en gåva till Hjältarnas hus. 2019 har Norrmejerier sponsrat Hjältarnas hus med mjölk. Hjältarnas hus är speciellt viktigt här i Norrland där avstånden är långa.

Att främja barns tandhälsa är ett gemensamt intresse för både Norrmejerier och Folk tandvården. Barn och unga dricker alltmer läsk medan mjölkdrickandet sjunker. Samarbetet med Folk tandvården, som omfattar de fyra nordliga länen, innebär att nå ut till föräldrar och i ett tidigt skede lyfta frågan kring tandhälsa och vad goda matvanor innebär. Alla barn i Norrland som gör sitt första tandläkarbesök får en liten bok om Norris.

Engagerade studenter i samarbete med Sustainergies

Norrmejerier har även 2019 deltagit i Sustainergies program med hållbar utveckling i fokus. Genom workshops tillsammans med några av Sveriges mest engagerade studenter kan man ta sig an olika hållbarhetsutmaningar. Under årets workshop arbetade studenterna med frågeställningar som handlade om hur Norrmejerier kan öka försäljningen av ekologiska mejeriprodukter, få konsumenterna att återvinna fler mejeriförpackningar och få konsumenterna att minska sitt matsvinn. Studenternas kunskap om Norrmejeriers hållbarhetsarbete stärktes genom workshopen och så även intresset för Norrmejerier som arbetsgivare.

Grafen visar utveckling av med optimerade transporter. Den gröna kurvan visar att fler rullburar ger lägre transportkostnad/rullburs-km (RC-km). Den röda linjen visar hur Norrmejerier långsiktigt har minskat den genomsnittliga kostnaden/rullburs-km. Utvecklingen har en direkt korrelation med ökad volym i bilarna, färre mil per rullbursenhet och en minskning av CO₂-utsläpp per rullbursenhet. Siffran korrelerar också med andelen mindre livsmedelsproducenter som kan nå ut med sina produkter till fler butiker

Globala, nationella och egna mål

Vi vill bidra till FN:s globala hållbarhetsmål och de svenska miljömålen. Nedan beskriver vi hur de hänger samman med Norrmejeriers verksamhet, egna hållbarhetsmål och vilka resultatindikatorer vi använder för att mäta våra förbättringar.

GLOBALA MÅLEN för hållbar utveckling

Generationsmålet är ett övergripande mål som ger vägledning om de värden som ska skyddas och den omställning av samhället som behöver ske inom en generation för att nå miljömålen. Norrmejeriers vision är att göra gott för Norrland, ett levande Norrland som vi kan vara stolta över.

Globala hållbarhetsmål FN (SDB) 2030

Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.

2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruks-

metoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.

Nat. miljö- kval. mål

Ett rikt odlingslandskap

Norrmejeriers egna hållbarhetsmål

2018

2019

Vi ska bidra till en trygg och hållbar livsmedelsförsörjning av näringsrika mejeriprodukter i norra Sverige. Målsättning är en årlig invägning på 210 milj kg norrländsk mjölk.

206 Mkg

205 Mkg

Globala hållbarhetsmål FN (SDB) 2030

Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald

15.1 Till 2020 bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i sötvatten och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de skyldigheter som anges i internationella överenskommelser

15.5 Vidta omedelbara och betydande åtgärder för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och senast 2020 skydda och förebygga utrotning av hotade arter

Nat. miljö- kval. mål

Grundvatten av god kvalitet

Ingen övergödning

Giftfri miljö

Ett rikt växt- och djurliv

Levande sjöar och vattendrag

Bara naturlig försurning

Frisk luft

Mjölkgården kan med sin verksamhet ha inverkan på miljön i form av förbrukning av vatten, gödsel, växtskyddsmedel, utsläpp i luft och av näringsämnen och kemikalier i sjöar, hav och vattendrag.

Sedan januari 2017 ingår en Hållbarhetspolicy i Norrgården® som är Norrmejeriers eget kvalitetssäkringssystem.

Avsikten är att stimulera den norrländska mjölkgården till hållbart ansvar för miljön.

Hållbarhetspolicyen omfattar totalt nio miljömål.

Vi ska bidra till ett rikt odlingslandskap och främja ett rikt växt- och djurliv. Vi mäter det i antal hektar som hålls öppna.

55 000 ha*

*baserat på inlämnad gårdsdata

Globala hållbarhetsmål FN (SDB) 2030

Verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla

8.5 Senast 2030 uppnå full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla kvin-

nor och män, inklusive ungdomar och personer med funktionsnedsättning, samt lika lön för likvärdigt arbete

8.8 Skydda arbetstagarnas rättigheter och främja en trygg och säker arbetsmiljö för alla arbetstagare, inklusive arbetskraftsinvandrare, i synnerhet kvinnliga migranter, och människor i otrygga anställningar.

Norrmejeriers egna hållbarhetsmål

2018

2019

Vi ska verka för den goda arbetsplatsen som präglas av engagemang, delaktighet, likabehandling och kommunikativt ledarskap.

Nöjd medarbetarindex 0–100

60

-

Likabehandling (5-gradig skala)

4,24

-

Fördelning kvinnor/män, %

22/78

22/78

Globala hållbarhetsmål FN (SDB) 2030

Främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster

12.3 Till 2030, halvera det globala matsvinnet per person i butik- och konsumentledet, och minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan, även förlusterna efter skörd.

12.4 Senast 2020 uppnå miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall under hela deras livscykel, i enlighet med överenskomna internationella ramverket, samt avsevärt minska utsläppen av dem i luft, vatten och mark i syfte att minimera deras negativa konsekvenser för människors hälsa och miljön.

12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.

Nat. miljö-kval. mål

Norrmejeriers egna hållbarhetsmål

2018

2019

Giftrfri miljö

Vi ska minska energi- och vattenförbrukning med 20% till år 2020 med 2011 som basår.

Inköpt energi

-7%

-11,5%

Vattenförbrukning

10,2%

16,4%

Frisk luft

Vi ska årligen minska uppkommet kg avfall och restprodukter i produktionen och förhindra svinn av livsmedelsavfall.

Uppkommet avfall

-6%

36%

Inklusive vassle från ostproduktion

Levande sjöar och vattendrag

Globala hållbarhetsmål FN (SDB) 2030

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser

13.2 Integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå.

13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning.

Nat. miljö-kval. mål

Norrmejeriers egna hållbarhetsmål

2018

2019

Begränsad klimatpåverkan

Miljöbelastningen från våra transporter ska minska och utsläppen av CO₂e ska minska med 70% till år 2020 med 2014 som basår.

-43%

-18%

Utsläppen av CO₂e från energiförbrukningen ska minska jämfört med 2014 som basår.

-59%

-67%

Koldioxidutsläppen och därmed klimatavtrycket från våra förpackningar ska minska jämfört med 2017.

21%

7%

Jämförande värde med 2011 gällande energi, vatten och koldioxidutsläpp från produktionen tar inte hänsyn till förändring och utökning av verksamheten under den aktuella perioden. Läs mer om förändrad verksamhet på sida 23 i Hållbarhetsredovisningen 2018.

Vi ska tillsammans medverka till att utsläpp av växthusgaser minskar från energiförbrukning och bränslen på gårdarna. Mätvärde saknas på gård.

-*

-*

Maud och Stellan Strand, Vännäs

Fauziah och Olov Segerlund, Haparanda

Gerd Brännström, Skellefteå, Tomas & Anna-Stina Boman, Norsjö

Utmärkt kvalitet belönas

Norrmejeriers årliga föreningsstämma avslutades med uppvaktning av jubilerande medlemmar som mottog plaketter och jubileumsgåvor för leverans av mjölk med utmärkt kvalitet.

Norrmejeriers årliga föreningsstämma avslutades sedan vanligt med uppvaktning av jubilerande mjölkbönder som mottog plaketter och jubileumsgåvor av Arne Lindström, f.d. mjölkbonde och tidigare Ordförande i LRF. Jubilarerna har levererat mjölk med utmärkt kvalitet i 18 år-Guldplakett, eller 3, 6 och 9 år efter guldmedalj* *Norrmejeriers utmärkelser är en utökning av LRFs guldmedalj, efter 23 godkända år som mjölkleverantör.*

Norrmejeriers jubilarer den 7 maj 2019

12 år efter guldmedalj

(35 godkända år med utmärkt kvalitet)

- Maud & Stellan Strand, Vännäs

9 år efter guldmedalj

(32 godkända år med utmärkt kvalitet)

- Fauziah & Olov Segerlund, Haparanda

6 år efter guldmedalj

(29 godkända år med utmärkt kvalitet)

- Tore & Margaretha Larsson, Vindeln
- Britt-Marie & Olof Vestermark, Skellefteå
- Dick & Carola Nilsson, Boden

3 år efter guldmedalj

(26 godkända år med utmärkt kvalitet)

- Kurt & Gerd Brännström, Skellefteå
- Anna-Stina & Tomas Boman, Norsjö
- Christer Lindberg, Vännäs

*LRFs guldmedalj 2019

(23 godkända år som leverantörer med utmärkt kvalitet):

- Mariann Häggström & Staffan Svensson, Västerbotten
- Helena & David Lindberg, Västerbotten
- Barbro & Håkan Markström, Västerbotten
- Nils-Olof Rehnman, Västerbotten
- Lars Jonsson, Västerbotten
- Roland Nilsson, Västerbotten
- Allan & Vivi-Ann Karlsson, Norrbotten

Guldplakett

(18 godkända år med utmärkt kvalitet)

- Helena & Hans Granberg, Umeå
- Ulf & Maria Johansson, Röbbäck
- Kent-Olov Olsson, Norrfors
- Karl-Bertil Petterson & Marina Eriksson, Arnäsfall

Ulf & Maria Johansson, Umeå, Helena & Hans Granberg, Umeå, Kent-Olov Olsson, Norrfors, Karl-Bertil Petterson & Marina Eriksson Arnäsfall

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Norrmejerier Ekonomisk förening avger härmed årsredovisning för verksamhetsåret 2019.

Information om verksamheten

Norrmejerier är en ekonomisk förening som ägs av mjölkproducenterna i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län. Produktion sker vid mejerierna i Luleå, Burträsk och Umeå. Norrmejeriers samdistribution bedrivs i det helägda dotterbolaget Lincargo, som drivs i kommission med moderföreningen. Koncernredovisning upprättas inte, då dotterbolagen är av oväsentlig betydelse i enlighet med ÅRL 7 kap 3a.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret och efter dess utgång

Omsättningstillväxten har fortsatt under 2019, företagets vinst och betalningsförmåga, dvs summan av resultatet och betald ersättning för mjölkråvaran, har sänkts.

Tillväxt sker i de flesta kategorier, undantaget konsumtionsmjölk och fil som fortsätter att minska med marknaden. Försäljningen av Västerbottensost har ökat under året och i november offentliggjordes att Norrmejerier och ICA samarbetar om att lansera en svensk grillost, ystad på Norrländsk mjölk.

Norrmejeriers ersättning för mjölkråvaran har under 2019 utvecklets negativt. Den genomsnittligt utbetalda ersättningen för mjölkråvaran är under 2019 13 öre lägre än genomsnittet 2018. Den försämrade betalningsförmågan beror främst på höga kostnader kopplat till problem i produktionen, framförallt under första halvåret. Dessa kostnader är av engångskaraktär. Lönsamhet och betalningsförmåga har stärkts under hösten.

I augusti beslutade Norrmejeriers styrelse om nya strategiska prioriteringar. Utifrån dessa har ett förändringsprogram genomförts under hösten som sänker kostnader i verksamheten med effekt under 2020.

En ny affärsstrategi riktad mot 2030 för att möta de trender och förändringar som sker inom konsumtionsmönster beslutades av styrelsen efter sommaren. Företaget har under hösten anpassat organisationens struktur och bemanning till den nya strategin. En ny organisationsstruktur godkändes och verkställdes den 1 december 2019.

Det nya kyllagret på 5500 kvm vid Umeå mejeri har tagits i drift. Pulveranläggningen har stängts efter snart två års produktionsproblem som har kostat föreningen i minskade intäkter och ökade kostnader. En alternativ affär med försäljning av vasslekoncentrat har under hösten ersatt den gamla pulveraffären. Fjollårets investering i nya silotankar, bactofug mm i Umeå har möjliggjort att vi kunnat förlänga framställningen av mjölk med två dagar.

Under våren 2020 avslutas produktionen i en-liters brikförpackningar i Luleå och därmed kommer all en-litersmjölk och Norrmejeriers fil att produceras i Tetra Edge såväl i Luleå som Umeå mejeri.

Uppstarten av nya skivlinan för ost på Umeå mejeri har genomförts under våren och anläggningen fungerar bra. 22 artiklar har producerats i den nya anläggningen under 2019, däribland skivning av Västerbottensost®.

Planering av en ny anläggning som ska producera grillost har pågått under 2019. Beslut om investering togs i november och anläggningen i Umeå planeras att tas i drift hösten 2020.

Moderniseringen av färskvaruproduktionen har fortsatt under året. Flera sorter mjölk och mjölkdryck i 1,5-litersförpackningar takås har lanserats och en rullvagnsfyllare med nya rullvagnar har ersatt pallhantering för 1,5 liters mjölk, vilket har varit viktigt för att effektivisera produktflödet. Maskinen för 1,5-liter brikförpackning har avvecklats och en ny Tetra Edge-maskin har installerats i Luleå. Under hösten inleddes avvecklingen av de kvarvarande brik-maskinerna för mjölkproduktion i Umeå och de kommer att stängas helt under 2020.

Positionen på lokalk marknaden är fortsatt stark. Dryckesmjölk och fil har fortsatt en vikande konsumtionskurva, vilket överensstämmer med en nationell trend. Tapp inom mjölk och fil kompenseras delvis av ökad efterfrågan på förädlade produkter, exempelvis laktosfri mjölkdryck, yoghurt och nischprodukter som Fjällfil® och Verum® Hälsofil.

Efterfrågan på matlagningsprodukter visar en vikande trend. Inom matlagning och matfett har det varit viss priskonkurrens under året, vilket är ett trenderbrott från de senaste årens underskott på fett. Ökad tillgång på grädde har gjort att vi kunnat tillgodose marknaden för lokalt smör under hela året.

Västerbottensost® har ökat i både varumärkesstyrka samt i försäljning och i pris jämfört med föregående år. En lyckad lansering av skivad Västerbottensost® genomfördes i maj. Mognadstiden på Västerbottensost®, dvs tiden det tar för smakerna att utvecklas, är minst 14 månader och har under de senaste åren ökat till närmare 20 månader. Västerbottensost® är ett hantverk och en levande produkt där det är svårt att påverka tiden det tar för den att mogna. Mognadstiden har över åren varierat. Den längre lagringstiden innebär både ökad kapitalbindning, ökade lagerkostnader samt utmaningar i ostplaneringen över året. Varumärket Västerbottensost® är starkt och har under 2019 placerat sig inom topp 10 på flera listor över bland annat "Sveriges mest rekommenderade varumärken" samt "Sveriges starkaste varumärken".

Marknaden för sportnutrition fortsätter att vara stark och växande. Gainomax® har under året gjort en satsning med lansering av nya produkter och det har vänt värdeutvecklingen för varumärket. Gainomax® mjölkbaserade drycker fortsätter som marknadsledare inom återhämtningsdrycker.

Verum® Hälsofil och Verum® Hälsoyoghurt har en positiv utveckling. Verum® Hälsofil Blåbär är Sveriges största smaksatta fil. Försäljningen av Fjällfil® har en stadig och pågående ökning jämfört med föregående år.

Norrmejeriers dotterbolag, Lincargo, jobbar kontinuerligt med transportoptimering för att möta upp ökade transportkostnader, förändrade volymer och högre krav på minskad miljöbelastning. De fortsatt ökade drivmedelskostnaderna påverkar företaget då våra transportavstånd är långa.

I Norrmejeriers strategi är hållbarhet en primär del av affären och hållbarhet har därför en central roll i strategin mot 2030.

En ny befattning som Hållbarhetsdirektör är tillsatt för att driva det strategiska och operativa hållbarhetsarbetet framåt i hela kedjan, från gård till dess att förpackningarna återvinns. Den hållbara satsningen är en förlängning av ett redan pågående och medvetet hållbarhetsarbete. Att utmana och sträva längre ligger i linje med en förväntan hos kunder, konsumenter och leverantörer, men också enligt globala initiativ som Parisavtalet och Sveriges klimatomål att inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser år 2045.

Viktiga hållpunkter är Norrgårdens hållbarhetspolicy, att försörjningen av energi till mejerierna i stor grad kommer från förnyelsebara källor och att vid förpackningsbyte uppnås högre grad av biobaserat material. Inom logistiken har andelen samdistribution ökat medan byte till biobaserat bränsle har stannat av pga utmaningar i bl a infrastruktur.

I enlighet med ÅRL 6 kap 12§ har Norrmejerier Ekonomisk Förening i år valt att upprätta den lagstadgade hållbarhetsrapporten som en del av årsredovisningen.

Invägning

Norrmejerier har en total invägning under 2019 med 205 Mkg mjölk, vilket är samma nivå med föregående år. Norrmejeriers andel ekologisk mjölkkråvara är 17 procent (16 procent). Inga nya ekoleverantörer har tillkommit under 2019.

Medlemmar

Antalet medlemmar vid årets slut uppgår till 422 (446), varav aktiva 354 (372). 23 har beviljats utträde. Nyttillkomna under året uppgår till 9, varav 8 har tagit över verksamhet från avgående medlemmar. Medlemmarnas inbetalda insatskapital uppgår per 2019-12-31 till 107 242 kkr.

Förväntad framtida utveckling samt risker och osäkerhetsfaktorer I och med strategi 2030 har vi några år framför oss av förändringar där vi ska stärka produktiviteten och få utväxling på moderniseringen av processutrustningen. Norrmejerier är i slutskedet av ett investeringsprogram för modernisering och effektivisering i förpackningar och processer för det färska sortimentet.

Konsumentefterfrågan på lokala produkter har stärkts. Efterfrågan på ekologiska produkter har däremot minskat två år i rad. Detta skapar en osäkerhet kring utveckling av ekologiskt framåt. Konsumenterna har allt större fokus på klimat och djursorg. För Norrmejerier är det viktigt att aktivt jobba med dessa frågor för att vara relevant och säkra sina affärer i framtiden. Världsmarknadspriserna på fett har sjunkit under året, samtidigt som priserna på skummjölkspulver har ökat. Detta tillsammans med en hög eurokurs gör att priserna på svenska marknaden troligen kommer att vara stabila under första halvåret 2020.

Forskning och utveckling

Norrmejeriers FoU-arbete går ut på att tillgodose konsumenternas behov av livsmedel och verka för en utveckling av konkurrenskraftiga produkter inom segmentet mejeri, ost, hälsa och tillämpad forskning inom mjölk och ost.

Norrmejerier deltar i flera projekt kring hårdost i samarbete med Växa Sverige, SLU och Köpenhamns universitet. Projekten studerar bland annat foder, gårdarnas bakterieflora och mjölkens egenskaper och förmåga till ystning.

Miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken

Norrmejeriers anläggningar är beroende av medgivande från prövnings- och tillsynsmyndighet för att bedriva sin verksamhet. Mejerierna har också plikt kring tillstånd och anmälan kring verksamheterna och miljö, utsläpp och uttag av exempelvis vatten.

Speciellt tillstånd gäller för biogasanläggning vid Umeå mejeri

med biologisk behandling av eget avfall. Likaså gäller plikt kring tillstånd och anmälan för förbränning av gasformigt bränsle. Plikt för anmälan gäller fordonstvätt vid mejerierna och tillståndsplikt gäller för distribution av kemikalier till mjölkleverantörer från leverantörbutiken vid Umeå mejeri.

Ej tillståndspliktig verksamhet som bedrivs, men som har en miljöpåverkan, är transportverksamheten Lincargo med åkerier som underleverantörer. En samdistributionsterminal finns i Lycksele.

Miljöpåverkan från verksamheten

De aktiviteter som innebär miljö- och klimatpåverkan är användning av energi, vatten och rengöringsmedel vid diskning. Norrmejerier driver ett ständigt och aktivt arbete att uppnå minskad förbrukning av vatten, energi, kemikalier och andra tillsatsmedel. Samtliga mejerier använder förnybara energikällor med norrländskt ursprung vid normal produktion. Läs mer i hållbarhetsdelen sida 22-33 och i Norrmejeriers Hållbarhetsredovisning 2018.

Norrmejerier följer begränsningar i form av lagar, regler och villkor för utsläpp av föroreningar förenat med verksamheten.

Processavloppsvatten från exempelvis vassle, gränsmjölk, reurer och disk avleds till kommunens avloppsreningsverk, efter ett reningssteg av näringsämnen, som sker i samma anläggning där biogasproduktionen sker. Biogasen förbränns i gaspanna för att tillverka ånga till mejeriprocessen.

Viss eldnings av olja sker vid underhållsarbete som medför ett mindre utsläpp till luft. Vid transporter sker utsläpp till luft. Kemikalieanvändning sker främst av rengöringsmedel vid diskning och rengöring av utrustning samt oljor och smörjfett. Kemikalier förbrukas även vid rening av avloppsvatten. Externt industribuller kan ha påverkan i omgivningen från fläktar på ventilationsaggregat, fläktar i kyltorn och av trafik till och från mejerier.

Förelägganden

Inget föreläggande har under året mottagits.

Förslag till resultatdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel.

Balanserat resultat, kr	156 470 003
Årets resultat, kr	2 821 439
	159 291 442
disponeras så att	
ny räkning överföres	159 291 442

Den ekonomiska föreningens ställning den 31 december 2019 samt resultatet av dess verksamhet under räkenskapsåret 1 januari till 31 december framgår av efterföljande resultat- och balansräkning.

Resultaträkning, kkr

	Not	2019-01-01 2019-12-31	2018-01-01 2018-12-31
Nettoomsättning	1	2 075 289	1 956 709
<i>Kostnad för sålda varor</i>			
Avräkningsvärde		-730 113	-758 193
Övriga kostnader för sålda varor		-855 376	-714 007
Bruttoresultat		489 800	484 509
Försäljningskostnader		-429 989	-413 433
Administrationskostnader		-52 851	-49 003
Övriga rörelseintäkter		3 434	3 718
Övriga rörelsekostnader		-734	-849
Rörelseresultat	2,3,4,5	9 660	24 942
<i>Resultat från finansiella poster</i>			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	6	202	164
Räntekostnader och liknande resultatposter	7	-10 122	-8 549
Resultat efter finansiella poster		-260	16 557
Bokslutsdispositioner	8	3 614	-9 622
Resultat före skatt		3 354	6 935
Årets skatt	9	-533	-1 501
ÅRETS RESULTAT		2 821	5 434

Flerårsöversikt	2019	2018	2017	2016	2015
Nettoomsättning (tkr)	2 075 289	1 956 709	1 878 228	1 779 351	1 775 593
Resultat efter finansiella poster (tkr)	-260	16 557	22 673	404	-24 091
Balansomslutning (tkr)	1 302 858	1 283 414	1 201 339	1 158 513	1 174 588
Soliditet (%)	35,4%	36,0%	37,6%	37,7%	37,0%
Antal anställda	572	563	549	527	514*
Löner och andra ersättningar	239 435	228 832	218 815	202 785	196 016

*Antal anställda redovisas i totalt arbetade timmar delat i årsarbetstid vilket är en varierande faktor beroende av hur röda dagar sammanfaller med vardagar. Variationen får större påverkan för företag med kontinuerlig verksamhet oberoende av röda dagar.

Balansräkning, kkr

TILLGÅNGAR	Not	2019-12-31	2018-12-31
<i>Anläggningstillgångar</i>			
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	10	287 604	213 996
Maskiner och andra tekniska anläggningar	11	311 044	317 005
Inventarier, verktyg och installationer	12	9 622	12 106
Pågående nyanläggningar	13	16 021	39 738
Summa materiella anläggningstillgångar		624 291	582 845
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	14,15	212	212
Andra långfristiga värdepappersinnehav	16	11 276	11 276
Summa finansiella anläggningstillgångar		11 488	11 488
Summa anläggningstillgångar		635 779	594 333
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Varulager m.m.			
Råvaror och förnödenheter		40 144	43 948
Varor under tillverkning		421 376	430 173
Färdiga varor och handelsvaror		33 717	37 729
Summa varulager m.m.		495 237	511 850
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		146 957	148 415
Aktuell skattefordran		7 801	6 696
Övriga fordringar		3 194	11 844
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	17	10 998	8 101
Summa kortfristiga fordringar		168 950	175 056
Kassa och bank	18	2 892	2 175
Summa omsättningstillgångar		667 079	689 081
SUMMA TILLGÅNGAR		1 302 858	1 283 414

Balansräkning, kkr

	Not	2019-12-31	2018-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Bundet eget kapital			
Inbetalt insatskapital		107 212	106 154
Insatsemission		50 797	49 092
Reservfond		56 027	56 027
Summa bundet eget kapital		214 066	211 273
Fritt eget kapital			
Balanserat resultat		156 470	156 470
Årets resultat		2 821	5 434
Summa fritt eget kapital		159 291	161 904
Summa eget kapital	19	373 357	373 177
Obeskattade reserver	20	111 004	114 617
Avsättningar			
Uppskjuten skatteskuld	21	3 612	3 079
Summa avsättningar		3 612	3 079
Långfristiga skulder			
Checkräkningskredit	22	238 503	233 114
Skulder till kreditinstitut	23	253 421	267 375
Skulder till koncernföretag	23	199	199
Summa långfristiga skulder		492 123	500 688
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut		47 136	15 000
Leverantörsskulder		99 666	120 011
Leverantörsskulder medlemmar		64 781	72 262
Sparkonto medlemmar		1 342	1 411
Övriga skulder		9 621	13 465
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	24	100 216	69 704
Summa kortfristiga skulder		322 762	291 853
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		1 302 858	1 283 414

Rapport över förändring i eget kapital

	Insats- kapital	Insats- emission	Reserv- fond	Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt
Utgående balans 2018-12-31	106 154	49 092	56 027	156 470	5 434	373 177
Omföring resultat föregående år		5 434			-5 434	0
Inbetalt insatskapital	7 007					7 007
Avgår genom utträde	-5 919	-3 729				-9 648
Årets resultat					2 821	2 821
Utgående balans 2019-12-31	107 242	50 797	56 027	156 470	2 821	373 357

Kassaflödesanalys, kkr

	2019-12-31	2018-12-31
Den löpande verksamheten		
Resultat efter finansiella poster ¹	-259	16 556
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet Avskrivningar och nedskrivningar	85 000	85 002
	84 741	98 558
Betald inkomstskatt	-1 105	0
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	83 636	98 558
Förändringar i rörelsekapital		
Förändring av varulager	12 612	-93 596
Förändring av rörelsefordringar	7 211	25 121
Förändring av rörelseskulder	-1 227	30 393
Kassaflöde från den löpande verksamheten	106 232	60 476
Investeringsverksamheten		
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-126 486	-96 838
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	41	124
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-126 445	-96 714
Finansieringsverksamheten		
Minskning/Ökning av insatskapital	-2 641	-2 251
Upptagna lån	27 557	40 000
Amortering lån	-9 375	-10 063
Förändring checkräkningskredit	5 389	8 545
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	20 930	36 231
Årets kassaflöde	717	-7
Likvida medel vid årets början	2 175	2 182
Likvida medel vid årets slut	2 892	2 175
1) varav erhållen ränta	202	164
varav erlagd ränta	10 122	8 549

Tilläggsupplysningar

Redovisningsprinciper m m

Allmänna redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen (1995:1554) och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3):

Nyckeltalsdefinitioner

Justerat eget kapital

Eget kapital med tillägg får obeskattade reserver som reducerats med uppskjuten skatt.

Soliditet

Justerat eget kapital i procent av balansomslutning.

Intäktsredovisning

Inkomsten redovisas till verkligt värde av vad företaget fått eller kommer att få. Det innebär att företaget redovisar inkomsten till nominellt värde (fakturabelopp) om företaget får ersättning i likvida medel direkt vid leveransen. Avdrag görs för lämnade rabatter.

Vid försäljning av varor redovisas normalt inkomsten som intäkt när de väsentliga förmåner och risker som är förknippade med ägandet av varan har överförts från företaget till köparen.

Ersättning i form av ränta, royalty eller utdelning redovisas som intäkt när det är sannolikt att företaget kommer att få de ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen och när inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Bidrag

Föreningen erhåller statliga bidrag i form av Intransportstöd från Jordbruksverket och transportstöd från Tillväxtverket. Dessa redovisas som intäkt när det föreligger en rimlig säkerhet att bidraget kommer att erhållas och att föreningen uppfyller de villkor som är förknippad med bidraget. Bidrag periodiseras systematiskt i årets resultat på samma sätt och över samma perioder som de kostnader bidragen är avsedda att kompensera för. Se vidare not 1.

Skatt

Årets totala skatt för företaget utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Aktuell skatt är den skatt som beräknas på det skattemässiga resultatet för året. Uppskjuten skatt beräknas med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade värden och skattemässiga värden på tillgångar, skulder och avsättningar.

Finansiella instrument

Finansiella instrument värderas utifrån anskaffningsvärdet om inte annat anges.

Redovisning av leasingavtal

I företaget redovisas samtliga leasingavtal, såväl finansiella som operationella, som operationella leasingavtal.

Se vidare not 3.

Ersättning till anställda efter avslutad anställning

I företaget finns såväl avgiftsbestämda som förmånsbestämda pensionsplaner. Som avgiftsbestämda planer klassificeras planer där fastställda avgifter betalas och det inte finns förpliktelser att betala något ytterligare, utöver dessa avgifter. Övriga planer klassificeras som förmånsbestämda och beräknas enligt Tryggandelagen och redovisas i enlighet med förenklingsreglerna i BFNAR 2012:1 (K3).

Utgifter för avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad under den period de anställda utför de tjänster som ligger till grund för förpliknelsen.

Företaget har förmånsbestämda pensionsplaner där en pensionspremie betalas och redovisar dessa planer som avgiftsbestämda planer i enlighet med förenklingsregeln i BFNAR 2012:1.

Företaget har en förmånsbestämd pensionsförpliktelse som är knuten till en pensionsstiftelse. Företaget redovisar en avsättning för den del stiftelsens förmögenhet, värderad till marknadsvärde, understiger förpliknelsen.

Anläggningstillgångar

Materiella och immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

Materiella anläggningstillgångar har delats upp på betydande komponenter när komponenterna har väsentligt olika nyttjandeperioder.

Följande avskrivningstider tillämpas:

<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>	
Goodwill	5 år
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>	
Byggnader	20–50 år
Maskiner och andra tekniska anläggningar	5–10 år
Inventarier, verktyg och installationer	3–10 år

Varulager

Varulagret har värderats till det lägsta av dess anskaffningsvärde och dess nettoförsäljningsvärde på balansdagen. Med nettoförsäljningsvärdet avses varornas beräknade försäljningspris, minskat med försäljningskostnader.

Den valda värderingsmetoden innebär att eventuell inkurans i varulagret har beaktats.

Inkuransbedömningen görs utifrån individuella bedömningar för respektive kategori av produkter och baseas på ett flertal olika faktorer som avgör produkternas realiserbarhet och marknadsvärde.

Omräkning av poster i utländsk valuta

Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs. Kursvinster och kursförluster på rörelsefordringar och rörelseskulder redovisas i rörelseresultatet medan kursvinster och kursförluster på finansiella fordringar och skulder redovisas som finansiella poster.

Fordringar, skulder och avsättningar

Om inget annat anges ovan värderas kortfristiga fordringar till det lägsta av dess anskaffningsvärde och det belopp varmed de beräknas bli reglerade. Långfristiga fordringar och långfristiga skulder värderas efter det första värderingstillfället till upplupet anskaffningsvärde. Övriga skulder och avsättningar värderas till de belopp varmed de beräknas bli reglerade. Övriga tillgångar redovisas till anskaffningsvärde om inget annat anges ovan.

Noter

Not 1 Nettoomsättningens fördelning

Nettoomsättningen fördelar sig på verksamhetsgrenar enligt följande:

	2019	2018
Varuförsäljning livsmedel	1 958 441	1 844 835
Intransportstöd	13 358	13 180
Logistik tjänster	103 490	98 694
	2 075 289	1 956 709

Not 2 Arvode till revisorer

	2019	2018
<i>Byrå EY</i>		
Revisionsuppdraget	305	305
Övriga tjänster	200	10
	505	315
<i>Förtroendevalda</i>		
Revisionsuppdraget	80	94
	80	94

Not 3 Operationella leasingavtal

	2019	2018
Kostnadsförda leasingavgifter	15 496	9 965
Framtida minimileaseavgifter avseende ej uppsägningsbara operationella leasingavtal:		
Ska betalas inom 1 år	17 522	14 805
Ska betalas inom 2-5 år	49 231	27 520
Ska betalas senare än 5 år	16 061	8 651

Företaget har ingått leasingavtal vilka redovisas som operationella leasingavtal avseende företagsbilar, truckar, viss maskinell utrustning samt lokalhyror.

Not 4 Anställda och personalkostnader

Löner och andra ersättningar

2019		2018	
Löner o andra ersättningar	Sociala kostn (varav pensionskostnader)	Löner o andra ersättningar	Sociala kostn (varav pensionskostnader)
239 435	104 727 (23 226)	228 832	99 691 (22 457)

Löner och andra ersättningar för styrelseledamöter och vd.

2019		2018	
Styrelse och vd	Sociala kostn (varav pensionskostnader)	Styrelse och vd	Sociala kostn (varav pensionskostnader)
4 867	2 358 (892)	4 598	2 336 (892)

Företagets utestående pensionsförpliktelser till tidigare vd och vvd uppgår till 9 503 (9 725).

Med verkställande direktören har avtal träffats om avgångsvederlag uppgående till 6 månadslöner vid uppsägning från företagets sida.

Ökning av pensionskostnad innefattar en reservering på 1 000 kkr med hänsende till en negativ balans i vår pensionsstiftelse.

Medeltalet anställda

2019		2018	
Antal anställda	varav män	Antal anställda	varav män
572	78%	563	78%

Könsfördelning bland ledande befattningshavare

	2019-12-31	2018-12-31
Andel kvinnor i styrelsen	38%	25%
Andel kvinnor bland övriga ledande befattningshavare	36%	25%

Uppgifterna avser förhållandet på balansdagen.

Not 5 Av- och nedskrivningars fördelning per funktion

	2019	2018
Kostnad sålda varor	81 842	79 579
Försäljningskostnader	1 350	1 322
Administrationskostnader	1 808	1 101
	85 000	82 002

Not 6 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

	2019	2018
Övriga ränteintäkter	202	163
	202	163

Not 7 Räntekostnader och liknande resultatposter

	2019	2018
Övriga räntekostnader	-10 064	-8 161
Kursdifferenser	-52	0
Övriga finansiella kostnader	-6	-388
	-10 122	-8 549

Not 8 Bokslutsdispositioner

	2019	2018
Skillnad mellan bokförd avskrivning och avskrivning enligt plan	3 614	-9 622
	3 614	-9 622

Noter forts.

Not 9 Skatt på årets resultat

	2019	2018
Aktuell skatt	0	1 105
Uppskjuten skatt	533	396
Summa redovisad skatt	533	1 501

Genomsnittlig effektiv skattesats 15,9% 21,6%

Avstämning av effektiv skattesats

Redovisat resultat före skatt	3 354	6 935
Skatt på redovisat resultat enligt gällande skattesats (22 %):	718	1 526
Skatteeffekt av:		
Övriga ej avdragsgilla kostnader	214	372
Bokföringsmässig avskrivning på byggnader	3 124	2 963
Skattemässiga avskrivningar på byggnader	-3 678	-3 568
Ej skattepliktiga intäkter	-378	-188
Förändring uppskjuten skatt	533	396
Redovisad skatt	533	1 501

Effektiv skattesats 15,9% 21,6%

Not 10 Byggnader och mark

	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärden	471 660	470 383
Årets anskaffningar	62 518	1 277
Omklassificering pågår till färdigställt	26 877	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	561 055	471 660
Ingående avskrivningar	-257 664	-243 049
Årets avskrivningar	-15 787	-14 615
Utgående ackumulerade avskrivningar	-273 451	-257 664

Utgående redovisat värde 287 604 213 996

I Anskaffningsvärdet 2019 ingår ränta för investering i kyllager med 2 000 kkr.

Not 11 Maskiner och andra tekniska anläggningar

	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärden	1 327 040	1 263 130
Årets anskaffningar	47 217	50 481
Försäljningar/utrangeringar	-660	-265
Omklassificeringar pågående till färdigställt	10 746	13 694
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 384 343	1 327 040
Ingående avskrivningar	-1 010 035	-948 316
Försäljningar/utrangeringar	660	265
Årets avskrivningar	-63 924	-61 984
Utgående ackumulerade avskrivningar	-1 073 299	-1 010 035
Utgående redovisat värde	311 044	317 005

Not 12 Inventarier, verktyg och installationer

	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärden	115 194	112 905
Årets anskaffningar	1 237	5 342
Försäljningar/utrangeringar	-494	-3 053
Omklassificeringar pågående till färdigställt	1 607	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	117 544	115 194

Ingående avskrivningar	-103 088	-100 612
Försäljningar/utrangeringar	453	2 432
Årets avskrivningar	-5 287	-4 908
Utgående ackumulerade avskrivningar	-107 922	-103 088

Utgående redovisat värde 9 622 12 106

Not 13 Pågående nyanläggning

	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärden	39 738	13 694
Årets anskaffningar	15 513	39 738
Omklassificeringar pågående till färdigställt	-39 230	-13 694
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	16 021	39 738

Not 14 Andelar i koncernföretag

	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärden	212	212
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	212	212
Utgående redovisat värde	212	212

Not 15 Specifikation av andelar i koncernföretag

Namn	Aktiekapital	Kapitalandel	Rösträttsandel	Antal andelar	Bokfört värde
Lincargo AB	100	100%	100%	1 000	100
Lapland Food AB	100	100%	100%	1 000	112
					212

	Org.nr.	Säte
Lincargo AB	556268-8746	Umeå
Lapland Food AB	556256-8849	Umeå

Inga köp eller försäljningar har förekommit med koncernbolag under året.

Not 16 Andra långfristiga värdepappersinnehav

	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärden	15 256	15 256
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	15 256	15 256
Ingående nedskrivningar	-3 980	-3 980
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-3 980	-3 980

Utgående redovisat värde 11 276 11 276

Innehav avser delägarskap i kooperativa företag – LRF Mjölk och Lantbrukarnas Riksförbund samt KRAV

Not 17 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2019-12-31	2018-12-31
Upplupna intäkter	3 223	2 210
Förutbetalda hyreskostnader	229	518
Förutbetalda försäkringspremier	125	2
Övriga förutbetalda kostnader	7 351	5 371
	10 998	8 101

Not 18 Kassa och bank

	2019-12-31	2018-12-31
Disponibla tillgodohavanden	2 892	2 175
	2 892	2 175

Not 19 Disposition av vinst eller förlust**Förslag till resultatdisposition**

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel:

Balanserat resultat, kr	156 470 003
Årets resultat, kr	2 821 439
	159 291 442

disponeras så att
i ny räkning överföres

159 291 442**Not 20 Obeskattade reserver**

	2019-12-31	2018-12-31
Akkumulerade överavskrivningar	111 004	114 617
	111 004	114 617

Not 21 Uppskjutna skatteskuld

	2019-12-31	2018-12-31
Ingående saldo	3 079	2 683
Tillkommande skatteskulder	533	396
	3 612	3 079

Den uppskjutna skatten är hänförlig till temporära skillnader mellan bokföringsmässig och skattemässig avskrivning pga komponentavskrivning i enlighet med K3. Den uppskjutna skatten grundar sig på skattesats 20,6% av de temporära skillnaderna. Se även not 9 Skatt på årets resultat.

Not 22 Checkräkningskredit

	2019-12-31	2018-12-31
Beviljad kredit	260 000	260 000
Utnyttjad kredit	238 503	233 114

Not 23 Långfristiga skulder

	2019-12-31	2018-12-31
Förfaller mellan 2 och 5 år efter balansdagen		
Skulder till kreditinstitut	86 046	80 000
	86 046	80 000
Förfaller senare än 5 år efter balansdagen		
Skulder till kreditinstitut	167 375	187 375
Skulder till koncernföretag	199	199
	167 574	187 574

Not 24 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2019-12-31	2018-12-31
Upplupna löner	2 116	2 341
Upplupna semesterlöner	38 181	38 163
Upplupna sociala avgifter	18 809	19 120
Övriga upplupna kostnader	41 110	10 080
	100 216	69 704

Not 25 Ställda säkerheter

	2019-12-31	2018-12-31
Säkerheter ställda för egna skulder till kreditinstitut:		
Företagsinteckningar	413 000	413 000
Fastighetsinteckningar	222 450	217 450
	635 450	630 450

Not 26 Eventualförpliktelser

	2019-12-31	2018-12-31
Borgensförbindelser, föreningsborgen	50	50
Garantiåtagande FRP/PRI	1 764	1 656
Garanti Tetra Pak	193	184
	2 007	1 890

Föreningsförpliktelser är till den del de beräknas av PRI 88 179 kkr (82 813 kkr) säkerställda genom inbetalning till Normmejeriers pensionsstiftelse.

Umeå den 25 februari 2020

Ulla Bergström

Helena Ågren

Johan Liljebäck

Peder Nilsson

Göran Olofsson

John Baars

Eva Widholm

Kjell Forsén

Jan-Erik Söderholm

Dan Burman

Anders Fredriksson
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse beträffande denna årsredovisning har avgivits den 25 februari 2020

Mats Granberg

Per Mattsson

Joakim Åström
EY, Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till föreningsstämman i Norrmejerier Ekonomisk förening, org.nr 794700-2296

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Norrmejerier Ekonomisk förening för år 2019. Föreningens årsredovisning ingår på sidorna 35-46 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av föreningens finansiella ställning per den 31 december 2019 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att föreningsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för föreningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar.

Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Auktoriserade revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns.

Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

De förtroendevalda revisorerernas ansvar

Vi har utfört en revision enligt revisionslagen och därmed enligt god revisionssed i Sverige. Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av föreningens resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning av

Norrmejerier Ekonomisk förening för år 2018 samt av förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att föreningsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som föreningens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av föreningens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för föreningens organisation och förvaltningen av föreningens angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma föreningens ekonomiska situation och att tillse att föreningens organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och föreningens ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att föreningens bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot föreningen.
- på något annat sätt handlat i strid med lagen om ekonomiska föreningar, årsredovisningslagen eller stadgarna.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med lagen om ekonomiska föreningar.

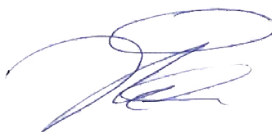
Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti

för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot föreningen, eller att ett förslag till dispositioner av föreningens vinst eller förlust inte är förenligt med lagen om ekonomiska föreningar.

Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med lagen om ekonomiska föreningar.

Umeå den 25 februari 2020

Ernst & Young AB

Joakim Åström
Auktoriserad revisor

Mats Granberg
Förtroendevald revisor

Per Mattsson
Förtroendevald revisor

Norrmejeriers företagsledning

Från vänster: Daniel Edblom, Gabriella Rahm, Anders Fredriksson, Stephan Borgström, Victoria Johansson, Jörgen Öberg, Kristina Stiernspetz, Diego Cabeza, Anders Kandelin, Anna-Karin Karlsson och Helena Uppenberg.

Anders Fredriksson
VD

Stephan Borgström
Chef Affär Mejeri/Sport

Anna-Karin Karlsson
Chef Hållbarhet

Diego Cabeza
Chef Affär Export

Gabriella Rahm
HR-chef

Daniel Edblom
Chef Finans & IT

Kristina Stiernspetz
Kommunikationschef

Anders Kandelin
Chef Varuförsörjning

Helena Uppenberg
Medlemschef

Victoria Johansson
Marknadschef

Jörgen Öberg
Chef Affär Ost

Från vänster: Kjell Forsén, Jonas Vångbo, Helena Ågren, John Baars, Peder Nilsson, Dan Burman, Eva Widholm, Göran Olofsson, Ulla Bergström, Markus Lugnet, Jan-Erik Söderholm och Johan Liljebäck.

Norrmejeriers styrelse

Ulla Bergström

Ordförande

Bodsjövägen 72, 946 40 Svensbyn
 mobil: 070 544 51 00
 e-post: ulla.bergstrom@norrmejerier.se
 Vald tom föreningsstämman 2021

Uppdrag

Ledamot i kommungruppen, invald från Piteå LRF lokalavdelning, huvudman i Sparbanken Nord

Gård/produktion

70 kor samt rekrytering, tillbyggd lösdriftsstall med mjölkrobot. Brukar 190 ha åker, varav spannmål ca 45 ha, 180 ha skog.

Kjell Forsén

Vice Ordförande

Sörflärke 425, 895 92 Bredbyn
 mobil: 070 6210852
 e-post: kjell.forsen@norrmejerier.se
 Vald tom föreningsstämman 2020

Uppdrag

Ledamot i kommungruppen

Gård/produktion

160 kor samt rekrytering (SLB)
 Brukar 250 ha åker, varav 40 ha spannmål.

Johan Liljebäck

Ledamot

Saravallsvägen 14, 956 93 Överkalix
 mobil: 070 299 57 71
 e-post: johan.liljeback@norrmejerier.se
 Vald tom föreningsstämman 2020

Uppdrag

Ledamot i distriktsstyrelsen Norrbotten för Lantmännen och vice ordförande SBO styrelse Överkalix för Norra Skogsägarna.

Gård/produktion

85 kor och rekrytering. Brukar 135 ha åker. 500 ha skog.

Göran Olofsson

Ledamot

Åkervägen 6, 915 34 Ånåset
 mobil: 070 373 02 42
 e-post: goran.olofsson@norrmejerier.se
 Vald tom föreningsstämman 2021

Uppdrag

Ledamot i Växa kretsrad i Robertsfors

Gård/produktion

Delägare i Ängesbäckens Lantbruk AB 220 kor, brukar 300 ha åker.

John Baars

Ledamot

Eskilsbäck 4, 915 96 Flarken
 Mobil: 070-605 07 53
 e-post: john.baars@norrmejerier.se
 Vald tom föreningsstämman 2021

Uppdrag

Ledamot i vallförening i Västerbotten

Gård/produktion:

200 mjölkkor med rekrytering
 Brukar 270 ha, varav 180 ha vall, 50 ha havre som grönfoder för sinkor och resterande är bete/träda.

Jan-Erik Söderholm

Ledamot

Djupsjö 257, 914 91 Nordmaling
 mobil: 070 648 67 97
 e-post: janerik.soderholm@norrmejerier.se
 Vald tom föreningsstämman 2020

Gård/produktion

46 kor. Brukar 120 ha eko mark. 110 ha skog.

Helena Ågren

Ledamot

Västerslet 44, 911 92 Vännäs
mobil: 076 523 10 11
e-post: helena.agren@norrmejerier.se
Vald tom föreningsstämman 2020

Gård/produktion

25 kor, föder upp egna och inköpta tjurkalvar.
Brukar 70 ha åker, 80 ha skog.

Eva Widholm

Ledamot

Höläsen 222, 945 91 Hallen
Mobil: 070-303 11 83
e-post: eva.widholm@norrmejerier.se
Vald tom föreningsstämman 2021

Uppdrag

Styrelseledamot Wilhemsbergs ek. Förening

Gård/produktion

Trägsta mjölkgård AB kravcertifierad mjölkproduktion. 160 kor + rekrytering i lösdriiftsystem med 3 mjölkrobotar. Biogasanläggning. Brukar 340 ha varav ca.70 ha spannmål till helsädsensilage. 1100 ha produktiv skog.

Dan Burman

Arbetsstagarrepresentant

Kemigränd 23, 907 31 Umeå
mobil: 070 260 47 44

Markus Lugnet

Arbetsstagarrepresentant, Suppleant

Bäverstigen 28, 974 53 Luleå
mobil: 070-638 82 47

Peder Nilsson

Arbetsstagarrepresentant

Sillviken 164, 905 96 Umeå
mobil: 070 551 74 30

Jonas Vängbo

Arbetsstagarrepresentant, Suppleant

Slåttvägen 12, 904 21 Umeå
mobil: 070 379 91 81

Helena Uppenberg

Styrelsens sekreterare

Mariehemsvägen 210, 906 50 Umeå
tel: 090 18 29 13, mobil: 070 519 07 06
e-post: helena.uppenberg@norrmejerier.se

Revisorer

Mats Granberg

Lillpitevägen 213, 946 91 Rohnäs
Mobil: 070 605 48 77
e-post: matsgranberg2@gmail.com

Gård/produktion

320 kor och hälften av kvigorna på gården i ett AB, resten av kvigorna på kvighotell.
Uppfödning av ungtjurar i enskilda firman på en annan gård. Brukar totalt ca 500 ha åker
300 ha skog.

Per Mattsson

Överrödå 94, 922 92 Vindeln
mobil: 070 510 85 29
e-post: per.mattsson@tavelsjo.se

Uppdrag

Sekreterare i Bonn-jour ek för, Sekreterare i Vindelbygdens LRF lokalavdelning.

Gård/produktion

35 mjölkkor plus rekrytering.
Brukar 72 ha åker samt 300 ha skog.

Joakim Åström

Auktoriserad revisor
Ernst & Young
Box 4017, 904 02 Umeå
tel: 090 70 27 00

Foto Årsredovisning 2019

Omslag

Mjölken 1,5l – foto: KRUX

Uppslag Året i korthet

Gainomax® – montage: KRUX
Betessläp – foto: Sofia Hedin
Linnéa Liljedahl – foto: Henning Sandström
Vaumärkesfilm – foto: Henning Sandström
Förpackningar grupp – foto: KRUX
Betande ko – foto: Erik Hillbom
Västerbottensost® Burträsk – foto: Erik Hillbom
1,5 l Laktosfri – foto: Mariann Holmberg
Norrlands Halloumi – foto: Jan Lindmark

Sidorna 4–5

Ulla Bergström – foto: Johan Günséus
Anders Fredriksson – foto: Jan Lindmark

Sida 6

Mjölkbonde med kor – foto: Henning Sandström

Sida 8

Tankbil – foto: Elin Rotstedt, Hedestigs Frakt

Sidorna 12–13

Linnéa Liljedahl – foto: Johan Bränström EmakinaDBG
Herrgårdsost – foto: Erik Hillbom
Bildkollage – foto: Camilla Waara

Sidorna 14-15

Norrlands Grillrost – foto: Jan Lindmark
Betessläpp – foto: Per Lundström

Sidorna 16-17

Västerbottensost® – foto: Erik Hillbom
Thomas Rudin – foto: Erik Hillbom
Besökscenter – foto: Jan Lindmark

Sidorna 18-19

Verum® – montage: Saatchi & Saatchi

Sidorna 20-21

Fjäll® – foto: Daniel Blom & Lina Söder
Forskning grovfoder – foto: Thomas Eliasson

Sida 22

Betande kor – foto: KRUX

Sida 24

Medarbetare – foto: Per Lundström

Sidorna 28

Nytt kyllager – foto: Camilla Waara

Sida 34

Jubilerande Mjölkbönder – foto: Jan Lindmark

Sida 49

Företagsledning gruppbild – foto: Jan Lindmark

Sida 50-51

Styrelsen gruppbild – foto: Jan Lindmark
Revisorer – foto: Patrick Trägårdh
Joakim Åström: – foto: Mariann Holmberg

Norrmejerier Årsredovisning 2019

Utgivare: Norrmejerier
Text och layout: Norrmejeriet
Tryckeri: Original Umeå
Upplaga: 440 ex

Norrmejerier Ekonomisk förening Huvudkontor

Mariehemsvägen 210,
Postadress: Box 1313, 901 23 Umeå
Tel 090 18 28 00, fax 090 18 29 45
norrmejerier@norrmejerier.se
www.norrmejerier.se

Burträsk mejeri

Kamvägen 10, 937 31 Burträsk
Tel 090 18 28 00, fax 090 18 47 07

Luleå mejeri

Producentvägen 14, Box 941, 971 28 Luleå
Tel 090 18 28 00, fax 0920 24 24 24

Umeå mejeri

Mejerivägen 2, 906 22 Umeå
Tel 090 18 28 00, fax 090 18 28 80

Ånäset ostlager

Snickarvägen 1, 915 34 Ånäset
Tel 090 18 28 00, fax 090-18 47 19

